

**Adroddiad Adolygiad o
Gydraddoldeb
2020/21**

**(Y flwyddyn yn dod i ben Mawrth
2021)**

Adolygiad Blynyddol o Gydraddoldeb ac Amrywiaeth 2020/21

1. Cyflwyniad

Dyma Adolygiad Blynyddol Dinas a Sir Abertawe o Gydraddoldeb ac Amrywiaeth 2020-21. Dyma ein degfed adolygiad o dan Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus ac mae'n adlewyrchu'r rheoliadau adrodd ar gyfer Cymru, a gyflwynwyd yn 2011. Mabwysiadodd y Cyngor Gynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-24 newydd ym mis Ebrill 2020 a dyma'r flwyddyn gyntaf o adolygu'r cynllun hwn.

Mae ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol, fersiwn Hawdd ei Darllen, fersiwn Darllenydd Sgrin, Adroddiad Ymgysylltu ac Adolygiad Ystadegol ar gael [yma](#)

Cynhaliwyd yr Adolygiad Blynyddol o gynnydd yn ystod Ebrill - Mai 2021 a gofynnwyd i bob adran ar draws y Cyngor ddarparu manylion y cynnydd y maent wedi'i wneud o ran cyflawni'r camau yn ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-24. Gofynnwyd i adrannau hefyd ddiffinio canlyniadau a fwriadwyd, mesurau llwyddiant, nodi camau gweithredu arfaethedig a chynlluniedig ar gyfer y tair blynedd nesaf; 2021-22, 2022-23 a 2023-24 ac i fapio camau mewn perthynas â sut maent yn cyd-fynd ag amcanion llesiant y Cyngor, blaenoriaethau strategaeth Trechu Tlodi'r Cyngor a nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae'r wybodaeth hon yn darparu fframwaith a chynllun gweithredu i fonitro'r modd y cyflawnir ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-24 a'n Hamcanion Cydraddoldeb. Gellir gweld yr holl wybodaeth yn Atodiad 1.

Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys manylion am:

- Y degfed adolygiad o gynnydd ar gyfer ein Hamcanion Cydraddoldeb, a blwyddyn gyntaf yr adolygiad ar gyfer ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-24,
- adolygiad cryno o'r dystiolaeth sy'n dod i'r amlwg o effaith Covid-19 ar Gydraddoldebau a phobl â nodweddion gwarchoddedig,
- ein gwaith Corfforaethol ar Gydraddoldebau gan gynnwys gwaith ar ein Hasesiad o Effaith Integredig (IIA), gweithredu'r ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol, Hawliau Dynol, gwybodaeth a data Cyflogaeth a Hyfforddiant a dilyniant i'n Panel Ymchwiliadau Craffu ar Gydraddoldebau,
- ein gwaith ymgynghori ac ymgysylltu mewn perthynas â Chydraddoldebau a gyda phobl â nodweddion gwarchoddedig,

- cyfres o astudiaethau achos i dynnu sylw at ein gwaith ar Gydraddoldebau mewn perthynas â pholisi ac arfer,
- camau a gymerwyd gennym i sicrhau bod ein gwybodaeth yn hygyrch.

2. Pandemig Covid-19

Mae Pandemig Covid-19 wedi rhoi pwysau sylweddol a digynsail ar wasanaethau'r Cyngor, staff a'n dinasyddion. Ataliwyd nifer o wasanaethau nad ydynt yn hanfodol er mwyn adleoli adnoddau ac ailffocysu gwasanaethau i'r meysydd lle'r oedd eu hangen fwyaf. Mae natur ddigynsail y pandemig Covid-19 wedi cwestiynu rhagdybiaethau sylfaenol ynghylch rôl a swyddogaethau Awdurdodau Lleol a sut maent yn darparu gwasanaethau. Yn ystod ton 1af y Pandemig symudodd mwy na 4,500 o staff y Cyngor i weithio gartref gan ddefnyddio technoleg ddigidol. Cafodd mwy na 520 aelod o staff eu had-leoli / eu hailosod i wasanaethau hanfodol/cymorth. Canolbwyntiodd y gwaith ar ail-ddylunio gwasanaethau'r Cyngor yn gyflym, cefnogi'r GIG, ehangu gofal cymdeithasol, cefnogi gweithwyr allweddol a phobl agored i niwed, darparu cymorth ychwanegol i bobl ddigartref, datblygu'r gwasanaeth Profi, Orlhain a Diogelu (TTP) a chwrdd â chost Covid-19.

Er bod y pandemig Covid-19 wedi achosi heriau digynsail i lawer o bobl, mae effaith y pandemig Covid-19 wedi arwain at effeithiau anghymesur i rai pobl â nodweddion gwarchoddedig. Dangosodd ymchwil a gynhaliwyd gan y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol i effaith y pandemig - Sut mae Coronafeirws wedi effeithio ar Gydraddoldeb a Hawliau Dynol (2020) - fod pobl anabl, lleiafrifoedd ethnig, pobl sy'n byw mewn tlodi, pobl hŷn, pobl ifanc a menywod wedi profi effeithiau mwyaf arwyddocaol ac anghymesur y pandemig. At hynny, mae'r adroddiad yn awgrymu bod effaith y pandemig wedi sefydlu rhai anghydraddoldebau presennol ac ehangu rhai eraill.

Er bod ein gallu i gasglu gwybodaeth a data ar gyfer yr adroddiad hwn wedi'i rwystro i raddau gan y pandemig ac ail-ffocysu gwasanaethau, rydym wedi gwneud rhywfaint o gynnydd o ran cyflawni ein Hamcanion Cydraddoldeb. Yn ogystal, mae rhai o'n gweithredoedd heb eu cynllunio mewn perthynas ag ymateb i'r pandemig Covid-19 wedi darparu cyfleoedd amgen i weithio ar faterion Cydraddoldeb a'u hyrwyddo. At hynny, mae ein hymrwymiad i ymgorffori materion Cydraddoldeb yn ein busnes craidd wedi cael ei wreiddio yn null adferiad y Cyngor "Abertawe - Cyflawni'n Well Gyda'n Gilydd, y Strategaeth Drawsnewid a'r Fframwaith Rhaglenni 2022-26" mewn ymgais i "lefelu i fyny" wrth inni symud trwy'r broses adfer o'r pandemig a sicrhau nad oes unrhyw un yn cael ei adael ar ôl.

3. Pandemig Covid-19 a Chydraddoldebau: Tystiolaeth sy'n Dod i'r Amlwg

Ni fydd maint lawn y pandemig Covid-19 a'i effeithiau a'i oblygiadau ar yr economi, cymunedau lleol, iechyd ac agweddau eraill ar fywydau pobl, yn hysbys am beth amser. Fodd bynnag, mae yna ystod o dystiolaeth sy'n dod i'r amlwg sy'n awgrymu bod effeithiau'r pandemig wedi bod yn anghymesur ac yn anghyfartal i rai pobl â nodweddion gwarchoddedig.

3.1 Anabledd

Comisiynodd Llywodraeth Cymru ymchwiliad i brofiad pobl anabl o bandemig Covid-19 - Drws ar Glo: Datgloi bywydau a hawliau pobl anabl yng Nghymru ar ôl COVID-19 (2020). Dangosodd canfyddiad amlwg o'r adolygiad fod 68% o'r holl farwolaethau o'r pandemig Covid-19 ymhlith pobl anabl yng Nghymru. Ar ben hynny, daeth yr ymchwiliad i'r casgliad nad oedd "unrhyw beth yn anochel ynglŷn â'r ystadegyn hwn" a bod "ffactorau cymdeithasol gan gynnwys gwahaniaethu, tai gwael, tlodi, statws cyflogaeth, sefydliadoli, diffyg PPE, gwasanaethau gwael a darniog, gwybodaeth gyhoeddus anhygyrch a dryslyd ac amgylchiadau personol, wedi cyfrannu'n sylweddol at y ffigur hwn". Yn gyffredinol, daeth yr ymchwiliad i'r casgliad bod newidiadau mewn deddfwriaeth a gyflwynwyd o ganlyniad i bandemig Covid-19 wedi cael effaith sylweddol ar Hawliau Dynol pobl anabl ac anwybyddwyd y model cymdeithasol o anabledd i raddau helaeth. Tynnodd yr ymchwiliad ar fwy na 300 darn o dystiolaeth a chanfu, er gwaethaf y ddeddfwriaeth a'r polisi a roddwyd ar waith i amddiffyn pobl anabl, nad oedd rhai pobl anabl yn gallu cael mynediad at yr holl gymorth meddygol, gwasanaethau cyhoeddus a chymorth cymdeithasol yr oedd eu hangen arnynt. Dirywiodd iechyd corfforol a meddyliol llawer o bobl anabl ac roedd llawer o bobl anabl yn teimlo'n ofnus, yn ddryslyd, yn ynysig ac ar eu pennau eu hunain.

3.2 BAME

Mae dadansoddiad a gyhoeddwyd yn ddiweddar gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol SYG yn dangos bod y risg o farwolaethau sy'n cynnwys COVID-19 ymhlith rhai grwpiau ethnig, yng Nghymru a Lloegr, yn sylweddol uwch na risg pobl ag ethnigrwydd Gwyn. Roedd data ar gyfer marwolaethau yng Nghymru yn ymwneud â COVID-19 rhwng Mawrth a Mehefin 2020, yn cyfrif am gyfran uwch o'r holl farwolaethau yng ngrwpiau BAME (35%) o gymharu â'r rhai yn y grŵp Gwyn (23%). Mae'r dadansoddiad yn awgrymu bod y gwahaniaeth yn cael ei egluro'n rhannol gan ffactorau economaidd-gymdeithasol, lleoliad daearyddol ac amgylchiadau eraill, ond bod rhan o'r gwahaniaeth yn parhau heb ei esbonio.

Comisiynodd y Prif Weinidog grŵp cyngori BAME Covid-19 dan gadeiryddiaeth yr Athro Emmanuel Ogbonna yng ngoleuni'r niferoedd anghymesur o bobl BAME yng Nghymru sy'n dal ac yn marw o Covid-19. Canfu'r ymchwiliad fod ansawdd gwael data ethnigrwydd wedi arwain at benderfyniadau cynllunio iechyd gwael a bod pobl o gymunedau BAME yn wynebu risg uwch o ddal a marw o'r afiechyd. Canfu'r ymchwiliad hefyd fod

pandemig Covid-19 yn gwaethygu profiadau o hiliaeth, roedd cyfathrebu gwybodaeth iechyd â rhai pobl BAME yn aneffeithiol ac roedd llawer o wasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol yn anaddas yn ddiwylliannol. Awgrymodd yr adroddiad hefyd fod incwm isel ac ansicrwydd cyflogaeth, tai gorlawn ac amgylchedd gwael yn ogystal â phroblemau a achosir gan statws ymfudo a thrais yn y cartref hefyd yn cyfrannu at hiliaeth ac anfantais strwythurol a systemig.

3.3 Menywod

Canfu ymchwiliad a wnaed gan Chwarae Teg - COVID-19, Menywod, Gwaith a Chymru (2021) - er nad oedd profiad benywaidd unigol yn ystod y pandemig - cafodd llawer o fenywod eu taro'n anghymesur gan y pandemig o ran eu statws cyflogaeth a'u cyfrifoldebau gofalu am blant ac oedolion. Dangosodd yr ymchwiliad fod menywod yn fwy tebygol o fod yn weithwyr allweddol, yn gwneud gwaith â chyflog isel, yn cael eu cyflogi ar gontractau ansicr, neu mewn sectorau o'r economi oedd wedi cau. Datgelodd yr ymchwiliad hefyd fod menywod ar gyfartaledd yn treulio dwywaith yr amser ar addysgu gartref na dynion a'u bod hefyd yn debycach o ysgwyddo'r baich ychwanegol o gefnogi pobl a oedd yn "gwarchod" fel rhieni hŷn.

3.4 Trais yn y Cartref

Canfu ymchwiliad a gynhaliwyd gan Gymorth i Fenywod Cymru (2020) fod cynnydd sylweddol yn nifer y bobl sy'n ceisio cymorth ar gyfer trais yn y cartref. O'r 16 sefydliad cymorth a arolygwyd gan Gymorth i Fenywod Cymru, dywedodd 94% y bu cynnydd yn y galw am un neu fwy o wasanaethau. Cynyddodd nifer yr atgyfeiriadau allan o linell gymorth VAWDASV Cymru, Byw Heb Ofn, 137% a bu cynnydd o 150% mewn galwadau argyfwng lle roedd angen gwasanaethau brys er diogelwch y goroeswr a chynnydd o 175% mewn atgyfeiriadau diogelu a wnaed gan y Llinell gymorth oherwydd risgiau i oedolion neu blant agored i niwed. Yn ystod y cyfnod clo cyntaf, cynyddodd galwadau i'r llinell gymorth genedlaethol 49%, ac roedd amseroedd galwadau wedi treblu gyda'r rhai oedd yn cysylltu â'r llinell gymorth yn aml yn adrodd am gamdriniaeth amlach gyda chyfnodau cynnydd byrrach. Amlygodd yr ymchwiliad hefyd rai o'r heriau allweddol a wynebodd darparwyr mewn perthynas â pharhad gwasanaethau allweddol fel llochesau, anawsterau wrth gael gafael ar offer personol amddiffynnol (PPE), costau gweithredu ychwanegol heb eu cynllunio, colli cyllid a materion staffio.

3.5 Plant a Phobl Ifanc

Cynhaliodd Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg Senedd Cymru ymchwiliad i effaith Covid-19 ar blant a phobl ifanc. Er bod eu hadroddiad terfynol (Mawrth 2021) wedi dod i'r casgliad bod plant a phobl ifanc wedi bod yn llai tueddol o gael Covid-19 nag oedolion, daeth yr adroddiad i'r casgliad "nid oes fawr o amheuaeth bod effeithiau ehangach y pandemig a'r mesurau a gymerwyd i'w reoli, wedi effeithio yn sylweddol ar eu bywydau a'u hawliau". At hynny, amlygodd yr ymchwiliad nad oedd effaith y pandemig wedi effeithio ar bob

plentyn a pherson ifanc yn gyfartal ag effeithiau gwahanol yn cael eu profi yn ôl grŵp oedran, cefndir economaidd a statws iechyd.

Canfu'r ymchwiliad hefyd y bu aflonyddwch sylweddol ar addysg ac amrywioldeb o ran mynediad at ddysgu o bell ac ansawdd dysgu o bell. Canfu'r ymchwiliad hefyd fod pryder cynyddol ynghylch effaith y pandemig parhaus ar iechyd meddwl plant a phobl ifanc. Canfu arolwg o bron i 25,000 o blant a phobl ifanc a gynhaliwyd gan y Comisiynydd Plant - Coronafeirws a Fi (2021) - fod bron i hanner yr holl gyfranogwyr yn poeni am Covid-19 i raddau ar y diwrnod y gwnaethant lenwi'r arolwg. Dywedodd bron i draean o blant 12-18 oed eu bod yn "poeni y rhan fwyaf o'r amser".

3.6 Pobl hŷn

Cynhaliodd Age Cymru, Cynghrair Pobl Hŷn Cymru (COPA), Senedd Pobl Hŷn Cymru, Cymru Egniïol, Confensiwn Pensiynwyr Cenedlaethol Cymru, a Fforwm Pensiynwyr Cymru beth ymchwil i brofiadau Pobl Hŷn yn ystod cyfnod clo cyntaf Covid-19. Canfu'r ymchwil - Profiadau pobl 50 oed neu drosodd yng Nghymru yn ystod cyfnod clo cyntaf Covid-19 a'r ffordd i adferiad (2020) - fod mwy na 70% o'r cyfranogwyr wedi cael profiad negyddol o gael mynediad at ofal iechyd yn ystod y cyfnod clo. Datgelodd yr ymchwil fod un rhan o bump o Bobl Hŷn wedi canslo apwyntiad gofal iechyd a dim ond 17% oedd â phrofiad cadarnhaol o gael gafael ar ofal iechyd yn ystod y cyfnod clo. Datgelodd yr ymchwil hefyd fod dros draean o Bobl Hŷn wedi dweud eu bod wedi teimlo'n unig yn ystod y cyfnod clo a gynyddodd i dros 50% ar gyfer y rhai a oedd yn byw ar eu pennau eu hunain, neu a oedd ag anabledd. Dywedodd dros draean o Bobl Hŷn eu bod wedi cael anawsterau â'u hiechyd corfforol yn ystod y cyfnod clo a nododd 44% broblemau â'u lles meddyliol. Canfu'r ymchwil hefyd fod rhai Pobl Hŷn wedi nodi problemau gyda chyrchu bwyd, casglu presgripsiynau, arian a gwasanaethau cymorth eraill yn ystod y cyfnod clo.

3.7 Tlodi

Canfu ymchwil a wnaed gan Sefydliad Bevan (2021) – 'Profiadau gwahanol o Dlodi yn ystod Gaeaf 2020' - fod pandemig Covid-19 yn cael effaith sylweddol ar y rhai oedd eisoes yn profi tlodi a'i fod yn cynyddu'r risg y bydd pobl yn mynd i sefyllfa o dlodi. Canfu'r adroddiad fod bron i 1 o bob 4 cartref wedi gweld eu hincwm yn gostwng ac roedd ychydig dros 1 o bob 3 chartref wedi gweld eu costau byw yn cynyddu. Dangosodd yr ymchwil hefyd fod llawer o aelwydydd wedi profi cwmp mewn safonau byw ac wedi gorfod torri nôl ar eu gwariant. Nododd cyfran gymharol fach ond arwyddocaol o aelwydydd eu bod wedi torri i lawr ar hanfodion fel bwyd (15%) a chyfleustodau fel gwres (14%). Amlygodd yr adroddiad hefyd lefelau cynyddol o ddyled bersonol a benthyca gydag 1 o bob 10 cartref yn nodi eu bod wedi mynd ar ei hôl hi gydag un neu fwy o filiau ers y pandemig a 15% o aelwydydd yn nodi eu bod wedi benthyca arian yn dilyn dechrau'r pandemig Covid-19. Daeth yr adroddiad i'r casgliad nad oedd effeithiau economaidd y pandemig yn gyfartal a bod rhai grwpiau o bobl fel pobl anabl, pobl â chyflyrau iechyd tymor hir, pobl sy'n rhentu eu cartrefi, rhieni unigol a rhieni sengl i gyd yn cael eu heffeithio'n anghymesur.

3.8 Data a Gwybodaeth Leol

Rydym yn parhau i adeiladu ar ein gwybodaeth am bobl â nodweddion gwarchoddedig sy'n byw yn Abertawe ac wedi cynnal Adolygiad Ystadegau Cydraddoldeb manwl ym mis Ionawr 2020. Eleni rydym wedi adolygu a datblygu gwybodaeth ddemograffig sydd wedi'i chynnwys ar dudalennau gwe 'Ystadegau' y Cyngor. Mae hyn yn cynnwys data cymdeithasol a demograffig lleol o'r Cyfrifiad a ffynonellau swyddogol eraill a chrynodeb o ymchwil diweddar y SYG sy'n cynnwys amcangyfrifon rhyng-gyfrifiadol o boblogaeth Abertawe yn ôl ethnigrwydd, gwlad enedigol a chenedligrwydd. Disgwylir i ganlyniadau cychwynnol Cyfrifiad 2021 gael eu cyhoeddi gan SYG cyn Mawrth 2022, a bydd hyn yn darparu diweddariad cynhwysfawr i'n sylfaen dystiolaeth ynghylch nodweddion gwarchoddedig.

Rydym hefyd wedi adolygu ein proffiliau ardaloedd lleol, sy'n dwyn ynghyd ystod o wybodaeth ystadegol a gwybodaeth arall am ardaloedd lleol yn Abertawe, gan gynnwys data sy'n gysylltiedig ag agweddau ar gydraddoldeb (lle mae ar gael). Ar hyn o bryd mae proffiliau ar gael ar gyfer y sir, y 36 Ward, yr Ardaloedd Etholaethol lleol, Ardaloedd Cymunedol (fel y'u diffinnir yn Asesiad Lles Lleol 2017, fel sy'n ofynnol gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol) ac Ardaloedd Cyflenwi (ardaloedd Cymunedau yn gyntaf gynt). Rydym hefyd yn y broses o ddiweddarau ein sylfaen dystiolaeth trwy adolygu'r holl ffynonellau data perthnasol ac ystadegau allweddol ar gyfer Abertawe fel rhan o'n hasesiad Lles ar gyfer ein cynllun Lles Lleol.

3.9 Casgliadau

Er na fydd effeithiau llawn y pandemig Covid-19 yn hysbys am gryn amser, mae'n dod yn fwyfwy amlwg bod effeithiau'r pandemig wedi bod yn anghymesur i rai grwpiau o bobl agored i niwed gyda nodweddion gwarchoddedig. Nid yw'n glir chwaith am effaith y pandemig ar *bob* grŵp o bobl â nodweddion gwarchoddedig ac effaith croestoriadoldeb i bobl sy'n rhannu mwy nag un nodwedd warchoddedig. Wrth i ni adfer o bandemig Covid-19, byddwn yn ymdrechu i ddefnyddio ymchwil a thystiolaeth genedlaethol - yn ychwanegol at ein gwybodaeth a'n data lleol, i sicrhau ein bod yn sicrhau bod ein holl benderfyniadau, cynlluniau a strategaethau allweddol yn ymgorffori anghenion pobl sydd â nodweddion gwarchoddedig ar ein ffordd i adferiad.

4. Ein gwaith Corfforaethol ar Gydraddoldebau

Mae'r rhan hon o'r adroddiad yn amlinellu rhai o'r datblygiadau allweddol yr ydym wedi'u gwneud mewn perthynas â'n gwaith Corfforaethol ar Gydraddoldebau.

4.1 Asesiadau ar Effaith Integredig (IIA)

Rydym yn parhau i ddefnyddio gwybodaeth cydraddoldeb i lywio ein proses gwneud penderfyniadau a datblygu polisi allweddol. Eleni gwnaethom ddiwygio ein proses Asesu'r Effaith ar Gydraddoldeb (EIA) a datblygu proses Asesiad ar Effaith Integredig (IIA). Pwrpas datblygu proses Asesiad ar Effaith Integredig (IIA) oedd dod ag ystod o ddyletswyddau asesu effaith ynghyd mewn un fframwaith cydlynol, er mwyn lleihau dyblygu a chymhlethdod. Dyluniwyd ein Hasesiad ar Effaith Integredig i fodloni gofynion deddfwriaeth Gymreig bresennol a newydd megis Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) a'r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol newydd (2021). Mae ein proses IIA hefyd yn ystyried materion a blaenoriaethau allweddol eraill, megis tlodi ac allgau cymdeithasol, cydlyniant cymunedol, gofalgwyr a Chonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (UNCRC) a'r Gymraeg.

Mae ein proses IIA wedi'i datblygu'n systematig i archwilio a yw unrhyw swyddogaethau, gwasanaethau, polisïau, gweithdrefnau, strategaethau, cynlluniau neu brosiectau newydd neu bresennol yn effeithio ar unrhyw berson neu grŵp o bobl yn anghymesur. Dyluniwyd y broses i helpu'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau i gydbwysu anghenion y tymor hir yn erbyn pwysau uniongyrchol y tymor byr a rhoi gwell gwybodaeth i'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau am effaith debygol eu penderfyniad ar grwpiau agored i niwed. Pwrpas ein proses IIA yw ystyried a yw cynnig yn cydbwysu anghenion uniongyrchol â llesiant cenedlaethau'r dyfodol, dadansoddi polisïau ac arferion i benderfynu a ydynt yn debygol o wahaniaethu neu roi pobl dan anfantais ac asesu a fydd cynigion yn arwain at unrhyw effeithiau andwyol.

Mae IIAs yn rhan annatod o unrhyw broses benderfynu a'n nod yw ymgymryd â nhw mor gynnar â phosibl yn ystod unrhyw fenter - yn ddelfrydol ar y cychwyn. Mae ein proses IIA yn cynnwys ffurflen sgrinio gychwynnol a chanllawiau i staff eu defnyddio i asesu'r effaith ar gydraddoldebau ac adroddiad llawn a chanllawiau i staff eu defnyddio pan fydd angen. Mae'r Tîm Mynediad at Wasanaethau yn cydlynu cymorth IIA pwrpasol trwy ddarparu gwybodaeth a chyngor a sicrhau ansawdd pob IIA a gwblhawyd.

4.2 Gweithredu'r ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol

Mae ein Tîm Mynediad at Wasanaethau penodedig wedi bod yn arwain ar weithredu'r ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol newydd (2021). Mae nifer o sesiynau hyfforddi a chodi ymwybyddiaeth ar y ddyletswydd newydd eisoes wedi'u cynnal gyda Thîm Rheoli Corfforaethol, Tîm Arweinyddiaeth, Cabinet, Cyngorwyr a staff y Cyngor o Fforwm Tlodi trawsadrannol. Diweddarwyd modiwlau e-ddysgu a chrëwyd modiwl newydd ar Gydraddoldebau ac IIAs ar

gyfer y rhai sy'n gwneud penderfyniadau a rheolwyr. Mae'r modiwlau hyfforddi hyn yn orfodol. Mae gwaith hefyd wedi'i gwblhau ar ddatblygu a chymhwysu proses pum cam ar gyfer gweithredu'r ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol a rhestr wirio ar gyfer y rhai sy'n gwneud penderfyniadau a rheolwyr mewn perthynas â "phenderfyniadau strategol" a sut y gallai eu penderfyniadau helpu i leihau'r anghydraddoldebau sy'n gysylltiedig ag anfantais economaidd-gymdeithasol. Mae gwaith ar y gweill ar hyn o bryd mewn perthynas ag adolygu'r defnydd o'r broses IIA gyda'r Tîm Arweinyddiaeth, monitro'r ddyletswydd newydd, datblygu hyfforddiant mwy arbenigol ar y ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol a hyrwyddo'r ddyletswydd newydd trwy bartneriaethau lleol fel Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus Abertawe (BGC). Mae cynlluniau ar gyfer y dyfodol yn cynnwys ymgorffori'r ddyletswydd newydd ym mhob dogfen strategol newydd a'i hymgorffori yn ein dull o fodloni gofynion newydd Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) (2021).

4.3 Hawliau Dynol

Cynhaliodd y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol adolygiad i sut mae Covid-19 wedi effeithio ar Gydraddoldebau a Hawliau Dynol. Canfu'r adolygiad - Sut mae coronafeirws wedi effeithio ar gydraddoldeb a hawliau dynol (2020) - fod effaith y pandemig yn anghyfartal, gan sefydlu anghydraddoldebau presennol ac ehangu rhai eraill. Argymhellodd yr adolygiad y dylid integreiddio Cydraddoldeb a Hawliau Dynol yn ymateb polisi Cymru i'r pandemig.

Ym mis Mehefin 2019 cytunodd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Abertawe (PSB) Ddatganiad o Fwriad i weithio tuag at ddod yn Ddinas Hawliau Dynol. Er bod cynnydd ar Abertawe yn dod yn Ddinas Hawliau Dynol wedi'i ohirio dros dro oherwydd y pandemig, mae Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Abertawe wedi ail-gadarnhau yn ddiweddar ei ymrwymiad i ddod yn Ddinas Hawliau Dynol. Mae holl aelodau craidd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Abertawe wedi cytuno i arwyddo datganiad o fwriad i weithio tuag at ddod yn Ddinas Hawliau Dynol, wedi cytuno i ddatblygu corff i oruchwylio'r gwaith ac ymrwymo adnodd i arwain ar ddatblygu Dinas Hawliau Dynol ar gyfer eu sefydliad a goruchwylio datblygiad dull Dinas Hawliau Dynol trwy'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus. Yn ogystal, mae'r Cyngor wedi ariannu swydd bwrpasol i gefnogi cydgysylltu gweithgareddau i gyflawni Amcanion Cydraddoldeb Strategol y Cyngor a dod yn Ddinas Hawliau Dynol.

4.4 Gwybodaeth Cyflogaeth a Hyfforddiant

Yn ein rôl fel cyflogwr mawr yn yr ardal leol, rydym yn parhau i gefnogi a hyrwyddo Cydraddoldebau ar draws ein gweithlu trwy adolygu a datblygu polisïau newydd ar gyfer staff a thrwy wella'r data a'r wybodaeth sydd gennym am staff, gan anelu at sicrhau y gallwn fonitro'n effeithiol effaith polisïau ar staff.

Yn unol â'n polisi Recriwtio a Dethol, rydym yn parhau i adeiladu ar y gwaith a wnaed gan Chwarae Teg i ymgorffori arferion gwaith cynhwysol a chefnogi recriwtio, cadw a chynnydd menywod sy'n gweithio. Rydym wedi sicrhau

cytundeb gyda Chwarae Teg i gefnogi ymhellach ein hadolygiad parhaus o'n dull Recriwtio a Dethol. Oherwydd y pandemig Covid-19 mae hynny wedi'i ohirio gyda'r bwriad i'w gynnal yn ystod hydref 2021.

Rydym hefyd wedi sefydlu Grŵp Prosiect i ystyried ffyrdd o ddenu ymgeiswyr yn well i rolau o bob cymuned yn Abertawe ac i helpu i gefnogi "Cynnig Gwerth Cyflogeion" y Cyngor. Mae'r grŵp wedi gwella'r defnydd o gyfryngau cymdeithasol i hysbysebu a hyrwyddo swyddi a gyrfaoedd yn y Cyngor ac wedi gwneud gwelliannau i hygyrchedd y broses ymgeisio am swydd. Mae tîm Gweithlu'r Ganolfan Wasanaeth hefyd wedi datblygu datrysiad i-reciwtio sydd wedi ymgorffori monitro data cydraddoldeb ar ddechrau pob cais am swydd, gan annog pob ymgeisydd i gwblhau'r adran hon, cyn cwblhau eu cais am swydd. Mae gwaith pellach yn mynd rhagddo mewn perthynas â symleiddio ein dull o reciwtio ac rydym yn bwriadu gwella cysylltiadau â chynrychiolwyr o gymunedau BAME ac anabl, gan anelu at nodi'r ffyrdd y gallwn estyn allan a hyrwyddo swyddi a gyrfaoedd yn y Cyngor.

O ran hyfforddiant rydym yn adolygu ein holl gyfleoedd hyfforddi i sicrhau eu bod yn addas at y diben ac yn monitro'r cwblhau'r hyfforddiant cydraddoldeb. Rydym hefyd wedi cyhoeddi nodiadau atgoffa i reolwyr i sicrhau eu bod yn ymwybodol bod hyfforddiant cydraddoldeb yn orfodol i'r holl staff a bod cwblhau hyfforddiant gorfodol 100% yn amcan i'r Cyngor. Mae gwaith ar y gweill mewn perthynas â hyfforddiant penodol i gefnogi gweithredu'r ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol.

Yn ystod pandemig Covid-19 rydym wedi rhoi ystod o fesurau ar waith i gefnogi staff ac wedi cynnig cefnogaeth benodol i weithwyr BAME trwy gysylltu â nhw'n gyfrinachol yn uniongyrchol, gan gynnig cefnogaeth a chynghor. Rydym hefyd wedi gweithio gyda'r Undebau Llafur i ddatblygu asesiad risg penodol ar gyfer gweithwyr BAME sydd wedi'i rannu ar draws holl Awdurdodau Lleol Cymru fel enghraifft o arfer da.

Rydym yn parhau i adrodd ar y bwch cyflog rhwng y rhywiau ac yn cynllunio i ddadansoddi bylchau cyflog eraill fel anabledd a BAME, yn ogystal â rhyw, yn y dyfodol.

Gweler Atodiad 2 am ddadansoddiad o'n gweithlu yn ôl gwybodaeth nodweddion gwarchoddedig. Yn ogystal, mae ein hadroddiad bwch cyflog rhwng y rhywiau wedi'i gyhoeddi. Mae ein hadroddiad Bwlch Cyflog Rhwng y Rhywiau ar gael [yma](#)

4.5 Gwybodaeth Hygyrch

Eleni rydym wedi parhau i ddatblygu a gwella gwefan y Cyngor. Mae'r cynnwys wedi'i drosglwyddo i'r wefan newydd a'i ail-eirio gan ddefnyddio egwyddorion Saesneg / Cymraeg clir. Mae'r defnydd o PDF wedi'i leihau lle bo hynny'n bosibl trwy dynnu gwybodaeth bwysig allan o PDFs a'i hychwanegu at dudalennau gwe, i'w gwneud yn hygyrch ac yn haws dod o hyd iddi wrth chwilio. Mae elfennau dylunio ac arddull yn cael eu hychwanegu gan ystyried hygyrchedd a rhwyddineb eu defnyddio. Gweithiodd y Rheolwr

Gwe gyda chynrychiolwyr o'r grŵp Cyswllt Anabledd ym mis Rhagfyr a dechrau 2020 i gael cyngor ac arweiniad er mwyn gwella hygyrchedd gwefan y Cyngor. Eleni, symudwyd y cynnwys ar Theatr y Grand Abertawe oddi ar safle'r Cyngor ac adeiladwyd gwefan annibynnol i wella hygyrchedd a gwerthiant tocynnau unwaith y codwyd cyfyngiadau COVID-19. Rydym yn parhau i hyrwyddo a defnyddio'r Canllawiau Hygyrchedd Cynnwys Gwe (WCAG) 2.1 sy'n esbonio sut i wneud cynnwys gwe yn fwy hygyrch i bobl ag anableddau, ac yn hawdd ei ddefnyddio i bawb.

Rydym wedi parhau i ddarparu dull cydgysylltiedig o ymdrin â dehongli a chyfieithu, gan gynnwys darpariaeth ffôn ac wyneb yn wyneb trwy ein haelodaeth o Wasanaeth Dehongli a Chyfieithu Cymru. Nid yw hyn yn cynnwys cyfieithu Cymraeg-Saesneg mewnol trwy ein huned gyfieithu.

O ganlyniad i'n haelodaeth o bartneriaeth WITS, mae gennym ddull cydgysylltiedig o ymdrin â dehongli a chyfieithu, gan gynnwys darpariaeth ffôn ac wyneb yn wyneb. Nid yw hyn yn cynnwys cyfieithu Cymraeg-Saesneg mewnol trwy ein huned gyfieithu. Y pum iaith fwyaf poblogaidd y gofynnwyd amdanynt yn 2020 - 2021 oedd: Arabeg, Pwyleg, Cwrdeg (Sorani), Bengali, Rwmaneg.

Mae Cyngor Abertawe yn parhau i fod yn ymrwymedig i Safonau'r Gymraeg. Mae ein Hadroddiad Safonau'r Iaith Gymraeg 2020-21 yn amlinellu sut rydym wedi cyrraedd y safonau hyn ac mae'n cynnwys enghreifftiau ac uchafbwyntiau prosiectau a gweithgareddau newydd. Mae'r adroddiad hwn hefyd yn cynnwys gwaith neu gamau gweithredu o ganlyniad i unrhyw adborth, ymchwiliadau, neu waith monitro gan y Comisiynydd, neu o ganlyniad i gwynion a dderbyniwyd yn uniongyrchol gan y cyhoedd. Mae'r adroddiad ar gael [yma](#)

4.6 Cam olaf y Panel Ymchwiliadau Craffu ar Gydraddoldebau

Cynhaliwyd cam olaf y Panel Ymchwiliadau Craffu ar Gydraddoldebau ym mis Ionawr 2021. Pwrpas cam olaf y broses oedd asesu effaith y gwaith mewn perthynas â gweithredu argymhellion yr ymchwiliad. Wrth ymateb i'r ymchwiliad, lluniwyd cynllun gweithredu yn dangos pa gamau fyddai'n cael eu cymryd i weithredu'r holl argymhellion craffu y cytunwyd arnynt gan y Cabinet.

Gwnaed cynnydd da ar y cyfan mewn perthynas â gweithredu rhai o argymhellion yr ymchwiliad. Mae enghreifftiau o'r cynnydd a wnaed yn cynnwys;

- **Bwrdd Cydraddoldeb Strategol Lefel Uchel.** Rydym wedi sefydlu grŵp Cydraddoldeb Strategol traws-Gyngor Lefel Uchel ac wedi sicrhau adnodd i helpu i gydlynu a chyflawni cynllun gweithredu'r bwrdd. Rydym wedi penodi Cydlynnydd Cydraddoldeb Strategol a Hawliau Dynol i gyflawni ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-24, gan weithio gydag adrannau ar draws y Cyngor, yn ogystal â chefnogi'r Bwrdd Cydraddoldeb a Chenedlaethau'r Dyfodol. Ffocws y swydd hon

yw helpu i ymgorffori cydraddoldebau ar draws y sefydliad trwy gefnogi'r Bwrdd i alluogi darparu gwasanaethau hygrych o ansawdd da i'r holl breswylwyr a chyfrannu at y nod o Abertawe yn dod yn Ddinas Hawliau Dynol.

- **Strategaeth Gofalwyr Rhanbarthol a Strategaeth Cydgynhyrchu ar gyfer Gofal Cymdeithasol.** Mae ein Strategaeth Gofalwyr Rhanbarthol a'n strategaeth Cydgynhyrchu ar gyfer Gofal Cymdeithasol wedi'u cyd-gynhyrchu. Mae gofalwyr wedi chwarae rhan lawn yn y Grŵp Datblygu Strategaeth Rhanbarthol a'n Strategaeth Gofalwyr Rhanbarthol. Mae'r Strategaeth Cyd-gynhyrchu ar gyfer Gofal Cymdeithasol hefyd wedi'i chyd-gynhyrchu gyda llawer o ofalwyr sy'n rhan o'r Rhwydwaith Cydgynhyrchu. Er bod amseru datblygiad ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-24 yn golygu nad oedd dull cwbl gydgyngrychiol o'i ddatblygu yn bosibl, cynhaliwyd ymgynghoriad sylweddol cyn ac ar ôl datblygu'r Amcanion Cydraddoldeb newydd, a oedd yn cynnwys ymgynghori wyneb yn wyneb yn ogystal ag arolygon; defnyddiwyd gwahanol ieithoedd a fformatau hefyd lle bo hynny'n bosibl i helpu i gynyddu cyfranogiad i'r eithaf.

Er bod ein gwaith ar ddull corfforaethol o Gyd-gynhyrchu wedi'i atal dros dro o ganlyniad i'r pandemig COVID ac ail-flaenoriaethu adnoddau, mae gwaith bellach ar y gweill i weithredu ein dull Cyd-gynhyrchu Corfforaethol ar draws y Cyngor. Mae aelodau o Bwyllgor Datblygiad Polisi Adferiad a Chenedlaethau'r Dyfodol y Cyngor (y Datblygiad Cydraddoldeb a Chenedlaethau'r Dyfodol gynt) wedi chwarae rhan allweddol yn natblygiad ein Fframwaith Cyd-gynhyrchu Corfforaethol Strategol ac yn parhau i fonitro a gwneud argymhellion polisi mewn perthynas â chydgyngryrchu a Strategaeth Ymgynghori ac Ymgysylltu ddrafft ddiwygiedig y Cyngor.

- **Polisiau a gweithdrefnau recriwtio.** Rydym wedi cynnal adolygiad o nifer o bolisiau staff yng ngoleuni'r pandemig Covid-19, gan gynnwys adolygiad o'n polisi Recriwtio a Dethol. Mae gwaith yn mynd rhagddo mewn perthynas ag adeiladu ar yr argymhellion a wnaed gan Chwarae Teg, a sefydlwyd Grŵp Prosiect mewnol i nodi gwelliannau i'r broses a datblygiadau TGCh. Bydd y camau nesaf yn cynnwys trafodaeth bellach gyda'r grŵp cydraddoldeb staff mewnol ynghylch datblygu cysylltiadau â chynrychiolwyr o gymunedau BAME a phobl anabl i ofyn am eu barn, cyn ymgysylltu'n ehangach â'r polisi i sicrhau ei fod yn addas at y diben.
- **Gwefan y cyngor a hygrychedd gwybodaeth.** Cyfarfu Rheolwr y We â'r Grŵp Cyswllt Anabledd ym mis Ionawr 2020 i drafod gwefan newydd y Cyngor a chyfleoedd cyd-gynhyrchu. Roedd hwn yn gyfarfod cynhyrchiol iawn, ond yn anffodus yna cafodd llwyth gwaith COVID-19 effaith ar amserlenni Tîm y We o amgylch y wefan newydd a chwtogi ar gyfarfodydd pellach. Fodd bynnag, bydd cyfarfodydd y Grŵp Cyswllt Anabledd yn ailddechrau ar-lein eleni a bydd y Rheolwr Gwe yn mynychu er mwyn symud ymlaen â chyd-gynhyrchu'r wefan.

Cynhyrchwyd mwy o ganllawiau ar Staffnet a diweddarwyd y cynnwys presennol felly mae'n addas i'r holl ddefnyddwyr. Hyrwyddwyd cyfres o erthyglau newyddion ym mis Ionawr 2021 i godi ymwybyddiaeth o hygyrchedd ar draws y Cyngor, nid yn gyfyngedig i'r cyfranwyr gwe yn unig. Mae profion hygyrchedd wedi'u cynnal ar amrywiol apiau newydd yn ystod Tachwedd - Ionawr 2020, gan gynnwys swyddogaeth talu newydd Civica. Bydd hyn yn darparu cyfleuster talu ymatebol symudol a fydd yn mynd ar-lein yn y dyfodol agos.

Gwnaed peth cynnydd hefyd o ran gweithredu rhai o'r argymhellion eraill o'r Ymchwiliad Craffu i Gydraddoldebau, er eu bod yn fwy cyfyngedig o ganlyniad i bandemig Covid-19 ac ailffocysu ac ail-flaenoriaethu adnoddau. Er enghraifft, cynhaliodd y tîm Arweinyddiaeth drafodaeth am y Fforymau Cydraddoldeb ac fe'u hanogwyd i ymgysylltu â'r Fforymau yn fwy yn y dyfodol. Cynhyrchwyd rhestr gychwynnol o feysydd arfaethedig a fyddai'n destun ymgysylltu â'r Fforwm, ond mae pandemig Covid-19 yn golygu bod angen adolygu'r rhestr hon bellach. Mae Covid-19 wedi gosod her sylweddol wrth barhad ein Fforymau Cydraddoldeb, fodd bynnag rydym wedi addasu ac mae ein fforymau wedi dechrau cyfarfod eto. Amlygwyd sicrhau bod gennym fecanweithiau ymgysylltu da ar waith ar gyfer grwpiau blaenoriaeth fel blaenoriaeth allweddol i'r Bwrdd Cydraddoldeb Strategol a Chenedlaethau'r Dyfodol newydd ac wrth symud ymlaen gallwn fynd i'r afael â'r weithred hon gyda chefnogaeth y Bwrdd.

Mae pandemig Covid-19 wedi trawsnewid yr ystod o weithgaredd a wneir gan adrannau a'r tîm Cyfathrebu i sicrhau bod ymateb y Cyngor i'r pandemig yn cael ei hyrwyddo'n briodol i staff ac i'r cyhoedd yn ehangach. Ni ellid coffáu llawer o weithgareddau a gynlluniwyd sy'n dathlu amrywiaeth Abertawe a dim goddefgarwch o ran gwahaniaethu fel y bwriadwyd yn wreiddiol. Fodd bynnag, gwnaethom barhau i ddarparu cefnogaeth ar gyfer digwyddiadau ar-lein fel Diwrnod Cofio'r Holocaust, Mis Hanes Pobl Dduon, Diwrnod Rhuban Gwyn, Gŵyl y Gwneuthurwyr Newid ac Wythnos Rhyng-ffydd. Fe wnaethom hefyd ddarparu cefnogaeth i weithgaredd parhaus gan y Cyngor i gefnogi'r rhai yr oedd Cam-drin yn y Cartref yn effeithio arnynt yn ystod y pandemig. Rydym hefyd wedi cefnogi llinell gymorth newydd a sefydlwyd i helpu BAME yn ystod y pandemig. Cyflwynwyd y gwaith gan EYST, Women Connect First, Sefydliad Henna, ProMo Cymru a TUC Cymru a'i nod oedd cynnig man galw cyntaf i unigolion o gefndiroedd BAME. Roedd y llinell gymorth amlieithog yn darparu cefnogaeth gan staff a allai siarad 11 iaith a threfnu cyfieithu ar y pryd i ieithoedd eraill yn ôl yr angen

Mae ein gweithgarwch cyfathrebu hefyd wedi canolbwyntio ar dynnu sylw staff newydd at wasanaethau'r Cyngor sydd wedi gwneud gwahaniaeth gwirioneddol wrth sicrhau bod gan y rhai mwyaf agored i niwed yn ein cymunedau fynediad at y gefnogaeth sydd ei hangen arnynt yn ystod y pandemig.

Gellir gweld yr adroddiad llawn ar y camau dilynol i'r Ymchwiliad Craffu i Gydraddoldebau [yma](#)

5. Ymgynghori ac Ymgysylltu

Rydym yn parhau i gefnogi ein hymrwymiad i ymgynghori trwy gynnwys preswylwyr, rhanddeiliaid eraill a gweithwyr yn ein prosesau gwneud penderfyniadau. Rydym wedi diwygio ein dull o ymgynghori ac ymgysylltu ac wedi datblygu Strategaeth Ymgynghori ac Ymgysylltu ddrafft 2020-23. Nod y strategaeth yw darparu fframwaith ar gyfer cwrdd â gofynion ymgynghori ac ymgysylltu'r Cyngor dros y tair blynedd nesaf ac mae'n darparu arweiniad a chyfarwyddyd ar pryd y dylai'r Cyngor ymgynghori ac ymgysylltu â rhanddeiliaid, lefel yr ymgynghori a'r ymgysylltu sy'n ofynnol, egwyddorion i'w hystyried wrth gynnal ymgynghori ac ymgysylltu a defnyddio canlyniadau ymgynghori ac ymgysylltu. Dyluniwyd y strategaeth i gefnogi (nid disodli) prosesau ymgynghori ac ymgysylltu statudol a rheoliadol presennol, trefniadau ymgynghori ac ymgysylltu hirsefydlog o fewn meysydd gwasanaeth, a threfniadau partneriaeth presennol. Mae pandemig Covid-19 wedi arwain at yr angen i ddiweddarau'r strategaeth i adlewyrchu'r gwersi a ddysgwyd o ymateb y Cyngor i Covid-19. Disgwylir i'r strategaeth gael ei hystyried gan Dîm Rheoli Corfforaethol y Cyngor a'r Bwrdd Cydraddoldeb Strategol a Chenedlaethau'r Dyfodol newydd, cyn ymgynghori'n ehangach a symud ymlaen i'r Cabinet.

Eleni, mae pobl wedi cael cyfle i roi eu barn ar ystod eang o faterion gan gynnwys Cyllideb y Cyngor, eu lefel gyffredinol o foddhad â gwasanaethau'r Cyngor, Siarter Newid Hinsawdd y Cyngor a datblygu strategaeth Seilwaith Gwyrdd y Cyngor ledled y Sir. Gwahoddwyd pobl hefyd i roi eu barn ar wahanol agweddau ar raglen Adfywio'r Cyngor yng nghanol y ddinas gan gynnwys datblygu Bae Copr, arena newydd canol y ddinas, cynigion ar gyfer Sgwâr y Castell ac ail-ddychmygu stryd y Gwynt Abertawe. Cynhaliwyd arolygon staff hefyd yn ystod pandemig Covid-19 i archwilio effaith gweithio gartref, i adolygu effeithiolrwydd cefnogaeth y Cyngor i hwyluso gweithio gartref ac i lywio datblygiad polisïau'r gweithlu yn y dyfodol wrth inni wella o'r pandemig.

Er nad yw llawer o'n gweithgareddau ymgysylltu wyneb yn wyneb arfaethedig gyda'n Fforwm Cydraddoldebau, na gwaith gyda Phlant a Phobl Ifanc a gweithio gyda phobl hŷn wedi digwydd fel y cynlluniwyd, o ganlyniad i'r pandemig, rydym wedi parhau i ymgysylltu ar-lein pryd bynnag y bo modd, neu ddatblygu dulliau amgen.

5.1 Plant a Phobl Ifanc

Yn ystod pandemig Covid-19 ni fu'n bosibl cymryd rhan mewn grwpiau wyneb yn wyneb â Phlant a Phobl Ifanc trwy fecanweithiau fel y Sgwrs Fawr. Er 2014, mae'r Sgwrs Fawr wedi cynnig cyfleoedd i bron i 10,000 o blant a phobl ifanc rhwng 5 a 25 oed ymgysylltu â chyfleoedd hygyrch ac ystyrion i gael eu clywed. Roedd y pandemig yn golygu bod yn rhaid meddwl am sut a ble rydym yn ymgysylltu â phlant a phobl ifanc, yn yr amser newydd a digynsail hwn o weithio. Gan fyfyrion ar y dysgu o ymgysylltu yn ystod y pandemig, cynhaliwyd adolygiad ac ailgyfeirio'r tîm gyda chylch gwaith ar gyfer

cydgysylltu'r Cynllun Hawliau Plant a Phobl Ifanc. Sefydlwyd ffocws wedi'i fireinio ar bartneriaeth, polisi yn seiliedig ar hawliau a chyfranogiad rhanddeiliaid a recriwtiwyd Swyddog Partneriaeth a Chynnwys Plant a Phobl Ifanc.

Eleni gwnaethom ddrafftio Cynllun Hawliau Plant a Phobl Ifanc (2021-2023), gan ymgorffori Egwyddorion Cenedlaethol ar gyfer Dull Seiliedig ar Hawliau at Blant, sy'n ystyried gwaith ymgynghori blaenorol gyda phlant, pobl ifanc ac ymarferwyr. Y bwriad yw ymgynghori ar y Cynllun diwygiedig ym mis Mai 2021. Mae'r cynllun ar dudalen Cynllun Hawliau Plant wedi'i ddatblygu ac mae'n cyd-fynd â'r dull egwyddorol Ffordd lawn sy'n cael ei ymgorffori'n genedlaethol. Mae alinio â'r broses Genedlaethol yn golygu cyfle i ddarparu arweiniad clir, a meincnodau diriaethol i adrannau'r Cyngor ymgorffori dull cyngor cyfan a dangos tystiolaeth o'r canlyniadau.

Ar yr 20^{fed} o Dachwedd 2020 (Diwrnod Plant y Byd) gwnaethom ail-lansio Rhwydwaith Hawliau Plant Abertawe. Mae'r Rhwydwaith yn cynnwys dros 80 o sefydliadau, a'i nod yw hwyluso dull awdurdod cyfan o ymgorffori hawliau plant yng ngwaith y Sir, wedi'i rannu'n ddwy elfen; cyfranogiad a pholisi. Canolbwyntiodd y llinyn cyfranogiad ar gefnogi strwythurau i alluogi plant a phobl ifanc (0-25) i leisio'u barn ar faterion sy'n effeithio ar eu bywydau, yn lleol ac yn genedlaethol, ac roedd y llinyn polisi yn canolbwyntio ar gefnogi datblygiad a gweithrediad Cynllun Hawliau Plant a Phobl Ifanc Abertawe a datblygu camau o fewn ei gynllun gweithredu; Mae gweithgor addysg hefyd wedi'i sefydlu i archwilio'r dulliau mwyaf effeithiol o addysgu ac ymgorffori hawliau yn y cwricwlwm yn Abertawe. Mae'r gwaith wedi cynnwys archwilio dull Hawl y Mis, datblygu ymatebion i Coronafeirws a Fi, a sefydlu cynllun i gefnogi Cyngorwyr Her i ymgorffori'r UNCRC yn eu ffordd o feddwl wrth ddatblygu cwricwla newydd gydag ysgolion lleol.

5.2 Pobl hŷn

O ganlyniad i bandemig COVID-19, ail-drefnwyd y Fforwm Heneiddio'n Dda yn Rhwydwaith Gwybodaeth Heneiddio'n Dda ar-lein. Nod y Rhwydwaith oedd darparu gwybodaeth a chyfle parhaus i ymgysylltu. Er bod pandemig COVID-19 wedi newid y ffordd yr oeddem yn ymgysylltu â Phobl Hŷn, rydym wedi parhau i gefnogi ymgysylltiad Pobl Hŷn trwy banel ymgysylltu rhanbarthol gyda'r Comisiynydd Pobl Hŷn, ein gwasanaeth Cydlynu Ardal Leol, ein gwasanaeth Dysgu Gydol Oes, ein Canolfan Galwadau (pwynt cyswllt ar gyfer ymatebion cymunedol yn ystod COVID-19), ein gwasanaeth Llyfrgell Electronig a'n gwasanaethau Cyflenwi Cartrefi.

Eleni rydym hefyd wedi ailsefydlu'r Grŵp Llywio Heneiddio'n Dda ac wedi penodi Swyddog Partneriaeth a Chynnwys Pobl Hŷn i sicrhau bod gennym fecanweithiau cyfranogi effeithiol a chynhwysol ar waith i alluogi cyfranogiad ac ymgysylltiad dinasyddion 50+ oed. Bydd gan y Grŵp Llywio Heneiddio'n Dda a'r Swyddog Cyfranogiad a Chynnwys Pobl Hŷn rôl allweddol i'w chwarae wrth lunio ein Strategaeth Cymdeithas sy'n Heneiddio yn unol â'r

argymhellion yn adroddiad "Gadael Neb ar Ôl" y Comisiynydd Pobl Hŷn (2021).

Mae cynllun ar dudalen (sy'n adlewyrchu'r Cynllun Hawliau Plant) wedi'i ddatblygu ar gyfer dinasyddion 50+ ac mae'n cyd-fynd â'r dull egwyddorol Ffordd lawn sy'n cael ei wreiddio'n genedlaethol a'i nodi yn strategaeth ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer "Cymdeithas sy'n Heneiddio". Mae alinio â'r broses Genedlaethol yn golygu cyfle i ddarparu arweiniad clir, a meincnodau diriaethol i adrannau'r Cyngor ymgorffori dull cyngor cyfan a dangos tystiolaeth o'r canlyniadau yn ymwneud ag wyth parth meini prawf "Dinas sy'n Ystyrlon o Oed". Ym mis Tachwedd 2020, cyfarfu'r BGC â Chomisiynydd Pobl Hŷn Cymru ac ymrwymodd yn ffurfiol i weithio tuag at statws "Dinas sy'n Ystyrlon o Oed" yn Abertawe. Rydym yn parhau i weithio'n agos gyda Swyddfa'r Comisiynydd Pobl Hŷn a CADR ym Mhrifysgol Abertawe i sicrhau mecanweithiau ystyrlon ar gyfer ymgysylltu â dinasyddion 50+ yn y "Fforwm Byw'n Dda, Heneiddio'n Dda". Yn debyg i waith ar ymgysylltu â Phlant a Phobl Ifanc, rydym wedi myfyrio ar ein dysgu o ymgysylltu yn ystod y pandemig ac wedi mireinio ffocws ein gwaith ar bartneriaethau, polisi ar sail hawliau a chyfranogiad rhanddeiliaid.

5.3 Troseddau Casineb

Mae atal a lleihau Troseddau Casineb a Monitro Tensiwn Cymunedol yn un o'r pum blaenoriaeth strategol a nodwyd yn ein Strategaeth Abertawe Mwy Diogel 2018-21. Yn unol â Strategaeth Genedlaethol Llywodraeth Cymru ar fynd i'r afael â Throseddau Casineb, 'LIC Mynd i'r Afael â Throseddau a Digwyddiadau Casineb - Fframwaith Gweithredu' nod Strategaeth Abertawe Mwy Diogel 2018-21 yw atal Troseddau Casineb, cefnogi dioddefwyr a gwella ymatebion amlasiantaeth i'r broblem. Mae ein Cynllun Gweithredu Rhanddeiliaid Troseddau Casineb yn parhau i gael ei reoli a'i fonitro trwy'r Grŵp Rhanddeiliaid Troseddau Casineb a Grŵp Llywio Partneriaeth Mwy Diogel Abertawe. Datgelodd cipolwg ar Droseddau Casineb a gofnodwyd yn Abertawe rhwng 12 mis hyd at Ebrill 2021 fod 339 o ddigwyddiadau wedi'u cofnodi yn Abertawe. Dosbarthwyd bron i 70% o'r holl ddigwyddiadau a gofnodwyd fel rhai 'hiliol' ac roedd ychydig dros 10% yn gysylltiedig ag anabledd ac roedd 10% arall yn gysylltiedig â thueddfryd rhywiol. Datgelodd arolwg Cydlyniant Cymunedol (Brexit) (2020) a gynhaliwyd gyda thrigolion lleol yn Abertawe fod 13% o'r ymatebwyr wedi bod yn Ddioddefwr Trosedd Casineb, ond dim ond 43% yr oedd wedi adrodd amdani.

Eleni rydym wedi parhau i hyrwyddo cyfleoedd hyfforddi Troseddau Casineb ar gyfer staff a phhecyn e-ddysgu. Yn ogystal, rydym wedi gweithio i godi ymwybyddiaeth o Droseddau Casineb ac adrodd ar lwybrau gyda'n partneriaid ac mewn cymunedau lleol. Dangosodd cipolwg ar hyfforddiant staff y Cyngor fod 588 aelod o staff wedi cwblhau'r hyfforddiant troseddau Casineb e-ddysgu ar borth y Cyngor rhwng Ionawr 2020 a diwedd Chwefror 2021. Mynychodd mwy na 60 o bobl yr hyfforddiant rhithwir Cymorth i Ddioddefwyr ym mis Mawrth 2021 a oedd yn canolbwyntio ar gyflwyniad i Droseddau Casineb yng Nghymru ar draws pob un o'r grwpiau â nodweddion

gwarchoddedig ac a roddodd well dealltwriaeth i'r cyfranogwyr o'r heriau sy'n wynebu'r grwpiau hyn wrth brofi ac adrodd am droseddau casineb.

Parhaodd y Cyngor i gefnogi wythnos ymwybyddiaeth Troseddau Casineb ym mis Hydref 2020 a chofrestrodd i Siarter Cymorth i Ddiodeffwyr. Mae'r Siarter yn nodi'n fanwl hawliau diodeffwyr, ac ymrwymadau sefydliadau fel y Cyngor wrth fynd i'r afael â Throseddau Casineb, darparu cefnogaeth a gwybodaeth i ddiodeffwyr, a chodi ymwybyddiaeth o Droseddau Casineb. Mae'r Siarter yn nodi ymrwymiad y Cyngor i sicrhau bod yr holl staff a gwirfoddolwyr yn cydymffurfio ag addewidion y Siarter pryd bynnag y dânt i gysylltiad â'r rhai y mae Troseddau Casineb yn effeithio arnynt ac yn gweithio i adeiladu cymunedau cryf a chynhwysol.

5.4 Cydlyniant Cymunedol

Rydym wedi parhau i weithredu rhaglen Cydlyniant Cymunedol Llywodraeth Cymru yn ystod 2020-21 trwy ystod o weithgareddau cydlyniant cymunedol rhanbarthol a lleol. Er nad yw llawer o'n gweithgareddau ymgysylltu wyneb yn wyneb arfaethedig gyda'n Fforwm Cydraddoldebau wedi digwydd fel y cynlluniwyd, o ganlyniad i'r pandemig, rydym wedi parhau i hyrwyddo Cydlyniant Cymunedol trwy ystod o ddiwyddiadau ar-lein fel wythnos ymwybyddiaeth Troseddau Casineb Genedlaethol, ymgyrchoedd Troseddau Casineb Llywodraeth Cymru, wythnos Rhyng-ffydd, mis Hanes LHDT+, mis Hanes Pobl Dduon a diwrnod Cofio'r Holocaust.

Eleni buom hefyd yn gweithio i hyrwyddo ymwybyddiaeth o gynllun setliad yr UE (EUSS) i annog gwladolion yr UE ac aelodau eu teuluoedd i wneud cais am "statws preswlydd cyn-sefydlog" neu "statws preswlydd sefydlog" i sicrhau eu bod yn gymwys i gael mynediad at wasanaethau cyhoeddus. Rydym wedi cefnogi cyflwyno nifer o sesiynau Gwybodaeth Preswylwyr Sefydlog ar gyfer Cynghorwyr, staff rheng flaen a phartneriaid allweddol. Mae bron i 8,000 o bobl yn Abertawe wedi gwneud cais am statws "sefydlog" neu "cyn-sefydlog" hyd at Fawrth 2021. Rydym hefyd wedi parhau i weithio gyda'n partneriaid lleol gan gynnwys Heddlu De Cymru i fonitro tensiynau a manau digwyddiadau, cydlynu ymateb amlasiantaeth i leihau tensiynau, ymgymryd â gwaith ataliol a pharhau i weithio gyda chymunedau i ddeall effeithiau Brexit yn well ar gymunedau. Ym mis Mai 2020 gwnaethom gyhoeddi canlyniadau arolwg Cydlyniant Cymunedol (Brexit) gyda thrigolion lleol. Nod yr arolwg oedd sefydlu sylfaen dystiolaeth leol ar gydlyniant cymunedol a Brexit, archwilio barn trigolion lleol ar effaith Brexit ac asesu canfyddiadau o ddiogelwch a llesiant mewn cymunedau. Canfu'r arolwg, er bod bron i 80% o'r ymatebwyr wedi teimlo eu bod wedi cael croeso gan bobl o'u cymuned leol yn Abertawe, roedd dros hanner yr ymatebwyr o'r farn y byddai'r penderfyniad i adael yr UE yn cael effaith negyddol arnynt yn bersonol, ar eu cymuned ac yn teimlo'n nerfus am eu rhagolygon eu hunain yn y dyfodol wrth i'r DU ymadael â'r UE.

5.5 Trais yn y Cartref

Cyn y pandemig COVID, adolygwyd strwythur llywodraethu, grŵp arweinyddiaeth ac is-grŵp Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin yn y Cartref a Thrais Rhywiol (VAWDASV) Abertawe. Gwnaed gwaith hefyd gydag arweinwyr allweddol gan Gyngor Castell-nedd Port Talbot a Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe i sicrhau bod is-grwpiau yn cael eu rhanbartholi lle bo hynny'n briodol, a bod y strategaethau lleol yn cyd-fynd, ag amcanion a rennir. Yn dilyn dyfodiad pandemig Covid-19, roedd adroddiadau cyson yn y cyfryngau am gyfraddau cam-drin yn y cartref uwch, ond ni adlewyrchwyd hyn yn nifer yr adroddiadau i'r heddlu na'r atgyfeiriadau at wasanaethau arbenigol. Roedd llinellau cymorth cam-drin yn y cartref yn gweld y nifer uchaf erioed o gysylltiadau, ond ni chafodd hyn ei adlewyrchu'n lleol ac roedd pryderon bod dioddefwyr cam-drin yn y cartref yn 'aros lle roedden nhw', neu'n ofni y byddai'r negeseuon 'arhoswch gartref' yn eu hatal rhag gadael. Mewn ymateb i hyn, gwnaethom flaenoriaethu ymgyrchoedd codi ymwybyddiaeth gyda neges gref bod help ar gael a gwnaethom ddatblygu ymgyrchoedd amlygfrwng yn cysylltu ag ymgyrchoedd cenedlaethol a chyfeirio at wasanaethau cymorth lleol. Fe wnaethom hefyd sicrhau bod posteri ar raddfa fawr yn cael eu harddangos mewn meysydd parcio archfarchnadoedd ac ardaloedd cyhoeddus eraill. Gweithiodd Arweinydd Ymarfer VAWDASV gyda Microsoft i ddatblygu'r Sgwrsfot cam-drin yn y cartref cyntaf yng Nghymru, a oedd yn caniatáu i weithwyr proffesiynol ac aelodau'r cyhoedd gael gafael ar wybodaeth, cyngor a manylion gwasanaethau cymorth lleol mewn ffordd ryngweithiol, anhysbys rownd y cloc. Gwnaethom hefyd sicrhau cyllid i ddarparu offer TG a ffonau clyfar i deuluoedd yr effeithiwyd arnynt gan gam-drin yn y cartref ac offer caledu targedau ychwanegol i atgyfnerthu diogelwch cartrefi dioddefwyr cam-drin yn y cartref risg uchel. Buom hefyd yn gweithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru, swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throseddau a phartneriaid eraill i nodi cyfleoedd cyllido a ffyrdd amgen o gynyddu cydnerthedd prosiectau, gan gynnwys hyfforddi staff ehangach i gynorthwyo a chyfleoedd i gynyddu adnoddau.

Yn ystod y cyfnod clo cyntaf, cynhaliom gyfarfodydd wythnosol gyda darparwyr VAWDASV arbenigol ledled Abertawe, i rannu data ar unrhyw dueddiadau sy'n dod i'r amlwg, ac i nodi unrhyw fylchau neu rwystrau i gael mynediad at wasanaethau a buom yn gweithio gyda Phrifysgol Abertawe i sicrhau rhywfaint o ddarpariaeth tai brys dros dro. Wrth i'r cyfnod clo cyntaf ddechrau codi, bu ymchwydd mewn atgyfeiriadau i'r prosiect IDVA (sy'n cefnogi dioddefwyr cam-drin yn y cartref risg uchel). Yn ystod 2020-21, cafodd Prosiect IDVA 1398 o atgyfeiriadau ar gyfer dioddefwyr Cam-drin yn y Cartref risg uchel a chafodd yr Hyb Cam-drin yn y Cartref 4,376 o atgyfeiriadau ar gyfer digwyddiadau o gam-drin yn y cartref lle roedd plentyn yn gysylltiedig. Roedd gan ychydig dros 2,200 o'r rhain weithiwr arweiniol neu weithiwr cymdeithasol wedi'i ddyrannu eisoes a darparwyd gwybodaeth, cyngor neu gymorth i 2,121 gan yr Hyb Cam-drin yn y Cartref.

Eleni rydym wedi ailstrwythuro ein cynnig cymorth cynnar yn Abertawe sy'n cynnwys cynrychiolaeth gan Heddlu De Cymru fel rhan o'r rhaglen Gweithredu Cynnar Gyda'n Gilydd a chynrychiolwyr o lechyd ac Addysg. Nod

ein cynnig cymorth cynnar wedi'i ailstrwythuro yw cwblhau asesiadau cymesur ac amserol, er mwyn sicrhau bod plant a phobl ifanc yn gallu cael gafael ar y gefnogaeth gywir ar yr adeg iawn, gan y gwasanaeth cywir i atal yr angen rhag cynyddu. Rydym wedi parhau i gynnig hyfforddiant Cam-drin yn y Cartref i'n staff. Mae mwy na 1,000 o aelodau staff wedi cwblhau ein hyfforddiant ar hyfforddiant ymwybyddiaeth o Gam-drin yn y Cartref ac rydym hefyd wedi datblygu polisi Absenoldeb Arbennig drafft newydd ar gyfer staff sydd wedi dioddef o Gam-drin yn y Cartref.

5.6 Tlodi

Cyn y pandemig Covid-19, roeddem wedi bod yn gweithio gyda phartneriaid i ddatblygu Comisiwn Gwirionedd Tlodi Abertawe, sef y Comisiwn Gwirionedd Tlodi cyntaf yng Nghymru. Nod ein Comisiwn Gwirionedd Tlodi yw rhoi'r rhai sy'n cael eu heffeithio gan dlodi wrth wraidd gwneud penderfyniadau ynghylch tlodi.

Er bod y pandemig Covid-19 wedi oedi cyflymder y cyflwyno, mae Comisiwn wedi'i sefydlu sy'n cynnwys cymysgedd o Gomisiynwyr Cymunedol, gyda phrofiad byw o dlodi a llunwyr penderfyniadau allweddol, a elwir yn Gomisiynwyr Dinesig/Busnes. Mae'r Tîm Hwyluso wedi'i recriwtio ac yn cael ei gynnal gan SCVS (Cyngor Gwasanaeth Gwirfoddol Abertawe). Mae gwaith ar y gweill ar hyn o bryd i nodi'r themâu y bydd y Comisiwn Gwirionedd Tlodi yn canolbwyntio arnynt.

Mae ein gwasanaeth Mynd i'r Afael â Thlodi a staff eraill y Cyngor sydd wedi'u haildrefnu o feysydd gwasanaeth eraill y Cyngor a gafodd eu stopio neu eu hail-ganolbwyntio dros dro yn ystod cyfnodau clo, wedi bod yn allweddol wrth ymateb i argyfwng Covid-19 a dosbarthiad parseli bwyd i bobl agored i niwed a rhai sy'n gwarchod. Dynodwyd dros 8,500 o drigolion fel rhan o'r rhaglen Gwarchod a gwnaethom ddosbarthu mwy na 500 o focsys bwyd i bobl oedd yn gwarchod a phobl agored i niwed bob wythnos yn ystod ton gyntaf y pandemig. Fe wnaethom sefydlu rhwydwaith cyflenwi a dosbarthu bwyd a chefnogi ehangu'r rhwydwaith banciau bwyd yn Abertawe. Gwnaethom ehangu'r rhwydwaith cydlynu Ardal Leol i gwmpasu pob rhan o Abertawe ac ymateb i dros 20,000 o ymholiadau a cheisiadau am help. Gweinyddodd y Gwasanaeth Trechu Tlodi fwy na 40 o grantiau Tlodi Bwyd i gefnogi'r rhwydwaith o fanciau bwyd a phrosiectau cymorth bwyd ledled Abertawe. Gan adeiladu ar yr ysgogiad o weithio mewn partneriaeth a'r cysylltiadau newydd a wnaethom, sefydlwyd Rhwydwaith Tlodi Bwyd Abertawe ym mis Hydref 2021 sy'n anelu at ddatblygu a chynnal ein dull cyfunol o fynd i'r afael â thlodi bwyd ac ansicrwydd bwyd yng Nghymru. Ar hyn o bryd mae'r aelodau'n ystyried datblygu Polisi Tyfu Bwyd Cymunedol a'r ffyrdd y gall y Cyngor helpu i hyrwyddo a chefnogi trigolion a chymunedau lleol i dyfu cynnyrch lleol. Eleni rydym hefyd wedi gweinyddu cyfres o grantiau i sefydliadau er mwyn cefnogi ein hymgyrch Urddas Mislif a'n prosiect Men's Sheds sydd â'r nod o leihau arwahanrwydd cymdeithasol a chynyddu lles dynion.

Eleni rydym wedi gweithio hefyd gyda Chyngor Gwasanaeth Gwirfoddol Abertawe i gyflwyno ymgyrch Galw Cymunedol yn Abertawe mewn

partneriaeth â Hubbub ac O2. Nod y prosiect yn dosbarthu tua 700 o ffonau a roddwyd i bobl sydd wedi'u hallgau yn ddigidol yn Abertawe gydag O2 yn darparu 12 mis o ddata am ddim a galwadau a negeseuon testun diderfyn. Hyd yn hyn, mae tua 150 o drigolion Abertawe wedi elwa o'r cynllun. Mae sefydliadau atgyfeirio wedi gofyn am ffonau i unigolion am nifer o resymau gan gynnwys; aros yn gysylltiedig â ffrindiau a gwasanaethau cymorth, helpu i chwilio am swyddi i fynd yn ôl i'r gwaith, mynediad at gyrsiau iaith Saesneg ar-lein, cyrchu gwasanaethau fel bancio ar-lein ac apwyntiadau iechyd, cysylltu â theulu dramor i deimlo'n llai ynysig a helpu i astudio ar-lein.

Rydym wedi parhau i weithredu ein Strategaeth Tlodi a sicrhau bod trechu tlodi yn fusnes i bawb trwy ein Fforwm Tlodi. Cadeirir Fforwm Tlodi Cyngor Abertawe gan y Dirprwy Brif Weithredwr ac mae'n hwyluso gweithio a datblygu trawsadrannol, trwy rannu gwybodaeth ac arfer gorau. Mae gwaith ar y gweill i gyd-gynhyrchu'r Strategaeth Trechu Tlodi a fydd yn ymgorffori rhai o'r gwersi a ddysgwyd o bandemig Covid-19 ac yn ymateb i neges sy'n dod i'r amlwg am effeithiau'r pandemig o'r sylfaen dystiolaeth ehangach.

5.7 Hyrwyddwyr Cynghorwyr

Mae'r Aelod Cabinet dros Gefnogi Cymunedau bellach wedi ymgymryd â "Cyswllt Hyrwyddwyr" fel rhan o'r portffolio ac mae'n cwrdd â Hyrwyddwyr yn rheolaidd i drafod y rôl, gweithio ar y cyd a hyrwyddo. Mae Hyrwyddwyr Cynghorwyr yn parhau i weithio gyda materion cydraddoldeb, eirioli a hyrwyddo i grwpiau o bobl sydd â nodweddion gwarchoddedig. Maent yn ymdrin ag ystod eang o faterion cydraddoldeb gan gynnwys; Anabledd a Mynediad at Wasanaethau, Amrywiaeth, LHDT (Lesbiaidd, Hoyw, Deurywiol a Thrawsrywiol), Menywod, Cam-drin yn y Cartref, Gofalwyr, Tlodi, Pobl Agored i Niwed a Phobl Hŷn, Noddfa a Chynhwysiant, yn ogystal â themâu ehangach fel lechyd a Lles. Mae Hyrwyddwyr Cynghorwyr yn gweithio i ddarparu llais ar gyfer grwpiau neu faterion a dangynrychiolir yn draddodiadol, y mae angen eu cadw ar frig busnes y Cyngor ac i sicrhau eu bod yn cael eu hystyried pan fydd polisi'r Cyngor yn cael ei ddatblygu a phenderfyniadau'n cael eu gwneud. Yn dilyn un o'r argymhellion allweddol o ymchwiliad y Panel Craffu i Gydraddoldeb, mae disgrifiad rôl ar gyfer Hyrwyddwyr Cynghorwyr yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd i egluro cyfrifoldebau. Mae gwaith ar y gweill hefyd i wella aliniad Hyrwyddwyr Cynghorwyr â fforymau ymgynghorol a'r Bwrdd Cydraddoldeb Strategol a Chenedlaethau'r Dyfodol.

Am restr lawn o Hyrwyddwyr Cynghorwyr gweler [yma](#)

5.8 Grŵp Staff Mewnol y Cyngor - Cynrychiolwyr Cydraddoldeb

Cyn y pandemig Covid-19, roeddem yn dechrau adolygu cylch gorchwyl y grŵp mewn perthynas â datblygu'r Bwrdd Cydraddoldeb Strategol a Chenedlaethau'r Dyfodol newydd. Gofynnwyd hefyd i'r Penaethiaid Gwasanaeth adolygu aelodaeth o'u hardal. Roedd y grŵp hefyd wedi cyfarfod

ac wedi cael gwybodaeth am ddatblygu/cynllunio adnoddau Saesneg hawdd eu darllen ac roeddent mewn trafodaethau am gyd-gynhyrchu. Roedd gwaith hefyd wedi cychwyn ym mis Chwefror 2020 ynghylch sut i gynnwys Hyrwyddwyr Cynghorwyr yn uniongyrchol yn ein Fforwm Cyswllt Anabledd. Fodd bynnag, roedd pandemig Covid-19 wedi golygu bod gwaith yn y maes hwn wedi'i atal dros dro wrth i adnoddau gael eu cyfeirio at feysydd eraill. Ar hyn o bryd rydym yn ailedrych ar y cylch gorchwyl i'r grŵp i ystyried goblygiadau Covid-19 gyda'r bwriad o gynnal cyfarfodydd rheolaidd yn unol â chyfarwyddyd y Bwrdd Cydraddoldeb Strategol a Chenedlaethau'r Dyfodol.

6. Astudiaethau Achos: Enghreifftiau o'n gwaith Cydraddoldeb

Mae'r rhan hon o'r adroddiad yn amlinellu nifer o astudiaethau achos ledled Abertawe sy'n dangos yr ystod o wahanol ffyrdd yr ydym yn ymgorffori mater Cydraddoldeb ar draws y Cyngor o ran polisi ac arfer.

Astudiaeth Achos 1: Black Lives Matter - Adolygiad o Le

Ym mis Gorffennaf 2020, cytunodd Cyngor Abertawe gynnig i "weithredu, lle bo modd, i gael gwared ar enwau sarhaus neu eitemau mewn manau cyhoeddus sydd â chysylltiadau wedi'u cadarnhau â chaethwasiaeth neu gamfanteisio, comisiynu adolygiad dyfnach o enwau lleoedd ac eitemau mewn manau cyhoeddus a allai fod â chysylltiadau â chaethwasiaeth a chamfanteisio a datblygu adnoddau a gwybodaeth gywir am ein cysylltiadau â'r fasnach gaethwasiaeth a chamfanteisio".

Cynhaliwyd adolygiad manwl gan Wasanaethau Diwylliannol y Cyngor a oedd eisoes wedi cwblhau rhaglen waith sylweddol fel rhan o'i ymrwymiad i Agenda 21, Diwylliant mewn Dinasoedd Cynaliadwy, a arweiniodd at ddatblygu Addewid Amrywiaeth. Canfu'r adolygiad mai cymharol ychydig o gerfluniau cyhoeddus oedd yn y ddinas ac ni wyddys fod yr un ohonynt yn ymwneud â'r fasnach gaethweision drawsatlantig na pherchnogaeth caethweision, nac ychwaith fod ganddynt unrhyw gysylltiadau teuluol perthnasol. Fodd bynnag, canfu'r adolygiad hefyd fod bwlch sylweddol yng nghynrychiolaeth y ddinas o amrywiaeth yn ei 'anrhydeddau' mewn manau cyhoeddus. Er enghraifft, nid oes cerflun yn dathlu unrhyw fenyw neu berson anabl yn Abertawe, nac aelod o unrhyw gymuned leiafrifol ethnig neu LHDT+. Canfu'r Adolygiad hefyd, yn ystod cyfnod ehangu mwyaf Abertawe yn y bedwaredd ganrif ar bymtheg, fod Abertawe wedi enwi llawer o'i strydoedd newydd ar ôl diwydianwyr lleol amlwg, aelodau sylweddol o'r uchelwyr lleol, ac arwyr milwrol Cymru a Phrydain. Mewn cyd-ddigwydd, roedd gan rai o'r ffigurau hyn gysylltiad uniongyrchol neu anuniongyrchol â masnach gaethwasiaeth Prydain, yn berchen ar blanhigfeydd caethwasiaeth neu roeddent yn gysylltiedig â theuluoedd oedd yn berchen ar gaethweision.

Daeth yr Adolygiad i'r casgliad bod angen cynnal ymchwil bellach a gweithio i gyd-destunoli rhai o enwau strydoedd Abertawe gyda chysylltiadau posibl â chaethwasiaeth ac i nodi unigolion eraill yn hanes Abertawe nad ydyn nhw

wedi'u cydnabod o'r blaen i gyflwyno darlun mwy cytbwys a llawn o hanes Abertawe. Argymhellodd yr adroddiad hefyd y dylid gweithio gydag ystod o gynrychiolwyr cymunedol i nodi ystod o unigolion - gan gynnwys y rhai â nodweddion gwarchoddedig - sydd wedi gwneud cyfraniad cadarnhaol i Abertawe i'w ystyried fel offeryn cyfeirio ar gyfer cyfleoedd cyfredol ac yn y dyfodol wrth enwi cyrchfannau / strydoedd yn rhaglen adfywio Abertawe ac i helpu i lywio strategaeth gelf, digwyddiadau a rhaglenni creadigol y Cyngor yn y dyfodol, plac glas a gweithgareddau diwylliannol eraill.

Gellir gweld copi llawn o'r Adolygiad yng nghyfarfod y Cabinet ym mis Mawrth 2021 [yma](#)

Astudiaeth Achos 1: Mis Hanes LHDT

Er gwaethaf y pandemig COVID-19, parhaodd y Cyngor i ddathlu mis hanes LHDT trwy oleuo Adeiladau Dinesig yn lliw'r enfys ar y 25^{ain} o Chwefror 2021 a chynnal cyfres o ddigwyddiadau ar-lein. Roedd y digwyddiadau'n cynnwys cyfres o bodlediadau a ffilmiau gan artistiaid lleol ac actifyddion fel Joan Jones a berfformiodd daith farddonol ar hyd strydoedd a chilffyrdd Mayhill o'r enw 'Gloomy Mayhill Walk' a Roy Efrat a Catrin Webster a siaradodd am eu harddangosfa ddiweddar yn archwilio'r gair 'Pansy' ac ystyron a themâu cysylltiedig. Soniodd cyn Aelod Seneddol Dwyrain Abertawe, Sian James, hefyd am Streic y Glowyr ym 1984/85 pan gefnogwyd pobl Cwm Dulais yn eu brwydr gan actifyddion LHDT+ o Lundain, sef yr ysbrydoliaeth y tu ôl i ddrama gomedi 2014 'Pride', a enillodd Wobr Bafta. Roedd y dathliadau'n cynnwys cyfres o fideos Change Makers a oedd yn adrodd rhai o straeon a phrofiadau personol pobl lesbiaidd, hoyw, deurywiol a thrawsrywiol yn yr ardal leol a oedd yn teimlo gorfodaeth i wneud cymunedau lleol yn decach ac yn fwy cyfartal i bawb.

Dywedodd Robert Francis-Davies, Aelod y Cabinet dros Fuddsoddi, Adfywio a Thwristiaeth ei fod yn falch o ymrwymiad Abertawe i ddathlu'r cyfraniad a wnaed gan gymunedau lleol i fywyd y ddinas. Dywedodd:

"Mae Abertawe yn lle cydraddoldeb ac amrywiaeth. Mae'n hanfodol bod ein lleoliadau diwylliannol yn cefnogi amrywiaeth a'n bod yn cynyddu gwelededd pobl lesbiaidd, hoyw, deurywiol a thrawsrywiol, eu hanes, eu bywydau, eu profiadau a'u cyfraniad i gymdeithas. Mae gan Abertawe gymuned LHDT+ fywiog sy'n tyfu ac fel arfer byddem yn cynnal ystod o ddigwyddiadau a pherfformiadau fel rhan o'r dathliadau. Yn anffodus, oherwydd y pandemig nid yw hynny wedi bod yn bosibl eleni, ond yn y cyfamser rydym wedi rhoi lluo o ddigwyddiadau ar-lein i bobl eu mwynhau."

Astudiaeth Achos 3: Us Girls

Mae US Girls yn rhaglen ar gyfer merched rhwng 8 a 14 oed sy'n ceisio cynyddu nifer y menywod ifanc sy'n cymryd rhan mewn chwaraeon a gweithgarwch corfforol. Mae'r rhaglen yn rhedeg fel cyfres o Wersylloedd Merched ym Mhenlan, Penyrheol a Chefn Hengoed ledled Dinas a Sir Abertawe. Mae'r gwersylloedd yn cael eu cynnal yn ystod gwyliau ysgol rhwng 9am a 4pm, gan gynnig cymysgedd o weithdai chwaraeon, gweithgareddau corfforol ac iechyd emosiynol ynghyd â chyfleoedd i'r merched rhwng 8 a 14 oed gymdeithasu a rhoi adborth am eu profiadau. Mae rhai o'r gweithgareddau mwyaf poblogaidd o'r gwersylloedd yn cynnwys nofio, byrddio mynydd, sesiynau adlam, codi pwysau a zumba.

Anogir cyfranogwyr i roi cynnig ar ystod eang o weithgareddau, er nad oes unrhyw un yn cael ei orfodi i wneud unrhyw weithgaredd nad ydyn nhw eisiau ei wneud ac mae croeso i ferched ddod i wyllo yn unig, neu helpu i osod offer. Mae hyn yn darparu parhad i'r merched sydd wedi cael eu cyflwyno i'r lleoliad trwy'r gwersyll, wedi dod i adnabod yr hyfforddwyr, ac wedi dod yn gyfarwydd â'r hyn i'w ddisgwyl o'r gamp neu'r gweithgaredd. Mae hyn yn rhoi mynediad iddynt i gyfle mewn amgylchedd cyfforddus diogel lle gallant gynnal eu lefelau gweithgarwch.

Mae'r sesiynau'n mynd y tu hwnt i ddarparu chwaraeon a gweithgarwch corfforol ac yn cynnwys cefnogaeth addysgol ac emosiynol. Er enghraifft, mae'r rhaglen yn rhoi cyfleoedd i'r merched drafod materion gyda'r staff ac i gymryd rhan mewn gweithdai sy'n canolbwyntio ar iechyd meddwl, a sut y gall gweithgarwch corfforol frwydro yn erbyn straen ac egni nerfol. Mae'r rhaglen hefyd yn rhoi cyfle i ferched roi cynnig ar rywbeth newydd a difyr gan eu cymhell i fod yn egniol - heb dynnu sylw at chwaraeon a gweithgarwch corfforol fel canolbwynt a nod y dydd.

Cyn y pandemig COVID-19, roedd tua 115 o ferched ar gyfartaledd yn mynychu'r clybiau yn wythnosol. Roedd y galw i gymryd rhan yn y rhaglen yn arbennig o uchel yng nghanolfan Hamdden Penlan ac yn aml roedd yn orlawn gyda mwy na 100 o ferched yn mynegi diddordeb mewn cymryd rhan. Nid oedd tua 50% o'r merched a fynychodd yn cymryd rhan mewn clybiau y tu allan i'r gwersyll, felly prin oedd y dyblygu neu ddadleoli gweithgarwch - gan ddangos peth llwyddiant wrth gyrraedd cyfranogwyr newydd ac nid dim ond darparu mwy i'r rhai nad ydynt eisoes yn weithgar yn rhywle arall. Wrth i'r cyfyngiadau COVID-19 gael eu codi, mae'r rhaglen wedi'i hailstrwythuro i ddarparu mwy o gyfleoedd awyr agored a'i thargeddu at grwpiau oedran penodol a chanolbwyntio ar y chwaraeon a'r gweithgareddau mwyaf poblogaidd.

Astudiaeth Achos 4: Cam-drin yn y Cartref: Ymgyrch Dydych Chi Ddim ar Eich Pen Eich Hun

Yn ystod wythnosau cynnar y pandemig Covid-19, roedd adroddiadau cyson yn y cyfryngau am gyfraddau cam-drin yn y cartref uwch, ond ni adlewyrchwyd hyn yn nifer yr adroddiadau i'r heddlu na'r atgyfeiriadau at wasanaethau arbenigol. Roedd llinellau cymorth Cam-drin yn y Cartref yn cofnodi'r nifer uchaf erioed o gysylltiadau, ond nid oedd hyn yn cael ei adlewyrchu'n lleol. Roedd pryderon bod dioddefwyr cam-drin yn y cartref yn 'aros lle roedden nhw', neu'n ofni y byddai'r negeseuon 'arhoswch gartref' yn eu hatal rhag gadael. Mewn ymateb i hyn, rhoddodd Cyngor Abertawe flaenoriaeth i ymgyrchoedd codi ymwybyddiaeth gyda neges gref bod help ar gael o hyd. Gwnaethom ddatblygu ymgyrchoedd amlgyfrwng yn cynnwys staff o wasanaethau Plant a Theuluoedd, gan gefnogi negeseuon cenedlaethol fel #dydychchiddimareichpeneichhun, a sicrhau bod gwybodaeth leol am wasanaethau cymorth yn cael ei hyrwyddo'n rheolaidd. Gan gydnabod na all pawb gyrchu cyfryngau cymdeithasol, sicrhaodd y tîm Diogelwch Cymunedol fod posteri ar raddfa fawr yn cael eu harddangos mewn meysydd parcio archfarchnadoedd ac ardaloedd cyhoeddus eraill. Fel rhan o'r ymgyrch Dydych Chi Ddim ar Eich Pen Eich Hun, fe wnaethom ddatblygu sgwrsfot gan ddefnyddio AI sydd bellach yn fyw ar wefan y gwasanaeth [yma](#). Mae'n ffordd o sicrhau bod gan bobl sydd mewn perygl o gam-drin yn y cartref fynediad 24/7 at gymorth a'r sicrwydd nad ydyn nhw ar eu pennau eu hunain, a bod help ar gael. Mae'r bot yn gofyn cyfres o gwestiynau i'r defnyddiwr i'w helpu i'w cyfeirio at y cymorth mwyaf priodol - peilot yr ydym yn dymuno ei ymestyn a'i hyrwyddo'n ehangach.

Astudiaeth Achos 5: Astudiaeth Achos - Llenyddiaeth a Thrawma Canolfan Dylan Thomas

Dyfarnwyd gwobr genedlaethol y DU i Ganolfan Dylan Thomas Cyngor Abertawe gan raglen Museums Change Lives y Gymdeithas Amgueddfeydd yn 2020. Rhoddwyd y wobr am yr Amgueddfa Fach Orau a'i gwaith gyda cheiswyr lloches a llochesau i hyrwyddo effaith gymdeithasol gadarnhaol. Roedd Llenyddiaeth a Thrawma yn brosiect ysgrifennu ar gyfer ffoaduriaid a cheiswyr lloches yn Abertawe, a alluogodd bobl i adrodd eu straeon unigryw trwy farddoniaeth a rhyddiaith. Nod y prosiect oedd creu ymdeimlad o le a pherthyn, gan weithio i wrthweithio tlodi mynediad at ddiwylliant, a hyrwyddo lles a chydlyniant cymunedol. Roedd y prosiect yn cynnwys cyfres o weithdai a arweiniwyd gan yr awdur o Cameroon Eric Ngalle Charles, yr oedd ei brofiad personol o ddadleoli a lloches yn darparu lle diogel i gyfranogwyr fynegi eu hunain, Gofod Dysgu a alluogodd y cyfranogwyr i brofi'r arddangosfa a lle chwarae diogel pwrpasol i'w plant.

Dywedodd Robert Francis-Davies, aelod Cabinet y Cyngor dros Fuddsoddi, Adfywio a Thwristiaeth:

"Mae ein tîm celfyddydau a diwylliant yn datblygu prosiectau ar nifer o themâu ar gyfer ymwelwyr a thrigolion trwy gydol y flwyddyn. Maent yn cael eu mwynhau y tu mewn a'r tu allan i'n lleoliadau a chroesawaf y gydnabyddiaeth haeddiannol ddiweddaraf hon o fuddion cymunedol y gwaith. Mae prosiectau

allgymorth yn helpu i leihau rhwystrau canfyddiedig rhag cymryd rhan yn ein cynnig artistig a diwylliannol. Maent yn helpu preswylwyr i ddod yn fwy cyfarwydd â'r gwaith sy'n digwydd ledled y ddinas. Gyda'r prosiect penodol hwn roeddwn yn falch y gallem weithio gyda newydd-ddyfodiaid i'n dinas, pobl a allai fod wedi wynebu anawsterau mawr ac sy'n parhau i fod angen cefnogaeth. Mae'r prosiect yn eu helpu i gysylltu â'i gilydd, rhannu dealltwriaeth ddiwylliannol a sefydlu eu hunain fel rhan o gymuned ehangach. Rydyn ni'n falch iawn bod y gwaith hwn wedi ennill gwobr genedlaethol y DU i'r gwasanaeth."

Astudiaeth Achos 6: Hyb Diwylliannol a Digidol Abertawe

Mae gan Gyngor Abertawe gydweithrediad hirsefydlog gyda Chyngor Hil Cymru yn dilyn ymchwil helaeth sy'n amlygu tangynrychiolaeth ar draws lleoliadau diwylliannol yn Abertawe ac yn genedlaethol. Mae Creu'r Hyb Diwylliannol a Digidol yn mynd i'r afael ag uchelgeisiau ar gyfer cydgynhyrchu a chydweithio â'r sector gwirfoddol, ond mae hefyd yn cyfrannu at weithredu'r Polisi Celfyddydau Cenedlaethol, yn seiliedig ar ymchwil sy'n dangos nad yw'r celfyddydau ledled Cymru (a'r DU) yn cyrraedd ac yn cynnwys digon o bobl â nodweddion gwarchoddedig. Mae'r bwloch yn arbennig o amlwg yn y nifer isel iawn o bobl anabl a'r rhai o gefndiroedd BAME. Mewn ymateb, mae Cyngor Celfyddydau Cymru yn datblygu mentrau penodol i fynd i'r afael â'r bylchau hyn. Bydd yr hyb Diwylliannol a Digidol wrth gydnabod anghenion ar wahân rhai grwpiau yn benodol yn cefnogi ac yn hyrwyddo ymgysylltiad trawsdoriadol lle anogir pob aelod o'r gymuned i gymryd rhan. Mae hyn yn cynnwys cydnabod natur gydgyssylltiedig, rhyngddibynnol categorïau cymdeithasol lle nad yw unigolion a grwpiau yn profi eu hamrywiaeth/nodweddion gwarchoddedig ar wahân, ond fel set o sefyllfaoedd ac amodau cydberthynol.

Astudiaeth Achos 7: Cyfleuster Syrffio Big Build

Croesawyd criw BBC DIY SOS a dwsinau o wirfoddolwyr lleol i Abertawe ar gyfer dechrau swyddogol eu Big Build Plant Mewn Angen diweddaraf. Croesawodd Arweinydd Cyngor Abertawe, Rob Stewart, a'r Cyngorydd Robert Francis Davies Nick Knowles a gweddill y tîm cynhyrchu yn ffurfiol i'r safle datblygu diweddaraf ym Mae Caswell lle crëwyd cyfleuster syrffio addasol o'r radd flaenaf ar gyfer pobl ag anableddau. Codwyd yr adeilad newydd yn fedrus ac yn gyflym mewn dim ond naw diwrnod, gan ddisodli hen uned storio a ddefnyddiwyd ar hyn o bryd gan elusen - Surfability UK, sydd wedi gweithredu ysgol syrffio addasol o'r uned am y saith mlynedd diwethaf.

Dyweddod Rob Stewart, Arweinydd Cyngor Abertawe: "Rydym yn falch iawn o allu cefnogi'r tîm DIY SOS gyda'u cynlluniau i greu cyfleuster syrffio newydd sbon i bobl ag anableddau. "Rydyn ni eisoes wedi gwneud llawer o welliannau ar ein traethau i'w gwneud yn fwy hygyrch, gan gynnwys creu rhannau newydd o lwybrau arfordirol rhwng traethau ar hyd ein harfordir. Bydd y cyfleuster newydd hwn yn gwella ymhellach yr hyn rydyn ni'n ei gynnig i drigolion ac ymwelwyr â'n harfordir gwych a bydd yn gwneud gwahaniaeth enfawr i'r rhai sydd angen cymorth ychwanegol i fynd i syrffio."

Dyweddod Nick Knowles: "Mae Surfability UK yn dod yn fyd-enwog o ran syrffio addasol - gan weithio gydag elusennau ledled y byd gan gynnwys Awstralia a'r UD. "Maen nhw'n gofalu am oddeutu 500 o bobl sy'n cael cymorth i fynd i syrffio. "Bydd y cyfleuster newydd yn rhywbeth y gall Abertawe a gweddill Cymru fod yn hynod falch ohono a gyda chefnogaeth y Cyngor, maen nhw'n mynd i gael cyfleuster llawer gwell - a chyfleuster o'r radd flaenaf."

Dyweddod Robert Francis Davies, Aelod y Cabinet dros Buddsoddi, Adfywio a Thwristiaeth: "Mae'n wych cael DIY SOS yn ôl yn Abertawe i wneud y prosiect hwn a fydd yn gwneud syrffio yn hygyrch i bawb. "Mae Bae Caswell yn fae hardd ac mae'n hynod bwysig i bobl ag anableddau allu cyrchu'r traeth hwn a chymryd rhan mewn chwaraeon y mae pobl fwy abl eu cyrff yn eu gwneud yn rhydd."

Mae Ben Clifford yn rhedeg y cyfleuster syrffio addasol ym Mae Caswell. Dyweddod Ben:

"Mae syrffio addasol yn rhoi cyfle i bobl â phroblemau symudedd - defnyddwyr cadeiriau olwyn, gael cyfle i brofi syrffio a chael llawer o hwyl. Rydw i'n llawn cyffro am y cynlluniau ar gyfer y cyfleuster newydd. Mae ein hadeilad presennol yn gyfleuster storio sy'n gorlifo'n rheolaidd. Rydyn ni'n rhedeg gwasanaeth arbennig iawn sy'n gofyn am adeilad sydd â mwy o le nag sydd gennym ni ar hyn o bryd fel y gallwn ei wneud yn fwy cyfforddus i'r bobl sy'n dod yma. Hyd y gwn i, hon fydd y ganolfan syrffio addasol bwrpasol gyntaf yn y DU."

Astudiaeth Achos 8: Siarter Troseddau Casineb

Ymunodd Cyngor Abertawe â'r Siarter Troseddau Casineb Cefnogi Dioddefwyr ym mis Hydref 2020 gan ailddatgan ei ymrwymiad i gefnogi a hyrwyddo hawliau dioddefwyr a chymunedau pan fydd digwyddiadau casineb a throseddau yn digwydd. Mae'r Siarter yn nodi'n fanwl hawliau dioddefwyr, ac ymrwymadau sefydliadau fel y Cyngor wrth drechu Troseddau Casineb, darparu cefnogaeth a gwybodaeth i ddioddefwyr, a chodi ymwybyddiaeth o droseddau casineb ymhlith staff y Cyngor a'r cymunedau y mae'r cyngor yn gweithio gyda hwy. Mae Troseddau Casineb yn droseddau y mae'r dioddefwr neu bobl eraill yn eu hystyried sy'n cael eu cymell gan ragfarn neu gasineb,

p'un ai oherwydd oedran, anabledd, tueddfryd rhywiol, crefydd, ethnigrwydd neu hunaniaeth rhywedd. Lluniwyd y siarter Cymorth i Ddiodefwyr â phrofiadau defnyddwyr gwasanaeth a'r hyn sy'n bwysig iddyn nhw. Nod y saith pwynt yw sicrhau bod gan ddiodefwyr Troseddau Casineb a chymunedau: yr hawl i gael eu clywed, yr hawl i adrodd am Droseddau Casineb, yr hawl i gael eu trin â pharch, yr hawl i wybodaeth, yr hawl i gymorth gyfrinachol am ddim, yr hawl i gwyno a'r hawl i breifatrwydd. Mae sefydliadau sy'n mabwysiadu'r siarter yn ymrwmo i sicrhau bod disgwyl i staff a gwirfoddolwyr i gyd gadw at addewidion y siarter pryd bynnag y dônt i gysylltiad â'r rhai y mae troseddau casineb yn effeithio arnynt a gweithio i adeiladu cymunedau cryf a chynhwysol.

Dywedodd y Cynghorydd Alyson Pugh, Aelod Cabinet Cyngor Abertawe dros Gefnogi Cymunedau: *"Abertawe oedd Dinas Noddfa gyntaf y DU ac rwy'n falch iawn bod Cyngor Abertawe wedi chwarae ei ran yn hyn. "Mae Abertawe yn ddinas amlddiwylliannol, fywiog lle mae croeso i bawb - waeth beth fo'u hoedran, hil, rhywioldeb, hunaniaeth rhyw neu anabledd. "Er bod nifer y troseddau casineb yn Abertawe yn fach o gymharu â dinasoedd eraill ledled y DU, mae unrhyw ddigwyddiad o droseddau casineb yma yn un yn ormod ac fel Cyngor rydym yn llwyr gefnogi Siarter Troseddau Casineb Cymorth i Ddiodefwyr."*

Astudiaeth Achos 9: Wythnos Rhyng-ffydd

Mae ein digwyddiad blynyddol fel arfer yn gweld cannoedd o bobl o lawer o wahanol fathau o ffydd a chred yn dod at ei gilydd ym mannau cyfarfod ei gilydd i adeiladu perthnasoedd a chynnal trafodaethau a digwyddiadau. Oherwydd y pandemig roedd achlysur eleni ychydig yn wahanol gyda'r mwyafrif o ddigwyddiadau'n cael eu cynnal ar-lein.

Mae Fforwm Rhyng-ffydd Abertawe yn grŵp anffurfiol ac mae'n cynnwys pobl sy'n dod o lawer o wahanol gredoau a diwylliannau. Mae'r fforwm yn gweithio gyda'i gilydd i rannu ac adeiladu gwybodaeth am gredoau a chredoau ei gilydd a threfnu digwyddiadau i ddathlu a hyrwyddo deialog rhyng-ffydd. Pwrpas yr Wythnos Rhyng-ffydd yw meithrin perthnasoedd a phartneriaethau gwaith da rhwng pobl o wahanol fath o ffydd a chred a chroesawu pobl heb ffydd benodol sydd eisiau darganfod mwy. Roedd y gweithgareddau ar-lein eleni yn cynnwys; cystadleuaeth ffotograffiaeth Rhyng-ffydd, coginio syml, straeon Rhyng-ffydd, gweddïau a myfyrdod boreol, darlithoedd a thrafodaethau, cyfarfod ffydd LHDT+, gwasanaeth Coffa a chwisiau cymdeithasol.

Dywedodd y Cynghorydd Alyson Pugh, Aelod Cabinet Cyngor Abertawe dros Gymunedau Gwell:

"Rydym yn falch o fod yn gweithio gyda'n cymunedau ffydd ac yn cefnogi'r amrywiol weithgareddau a gynlluniwyd gan fforwm Ffydd Abertawe a fydd yn cael eu cyflwyno trwy gydol yr wythnos. "Bydd ein partneriaeth â'r Fforwm

Rhyng-ffydd yn cryfhau ein gwead cymunedol a bydd yn rhoi cyfle i bobl o wahanol gefndiroedd, crefyddau a rhai nad oes ganddynt ffydd weithio gyda'i gilydd tuag at Abertawe gref. Rwy'n ddiolchgar i bawb a wnaeth i hyn ddigwydd."

Astudiaeth Achos 10: Diwrnod Rhyngwladol y Menywod a Mis Hanes Menywod

Ddydd Llun (Mawrth 8) cafodd Neuadd y Ddinas ei goleuo'n borffor gyda'r nos i nodi Diwrnod Rhyngwladol y Menywod. Yn ystod mis Mawrth 2021, cynhaliodd tîm Gwasanaethau Diwylliannol y Cyngor ystod o weithgareddau ar-lein â thema i ddathlu Mis Hanes Menywod. Defnyddiodd Gwasanaeth Dylan Thomas ei gasgliad i archwilio awduron, artistiaid a ffotograffwyr benywaidd ac mae hefyd yn postio cyfres o flogiau yn edrych ar fam Dylan, Florence Thomas. Cyflwynodd Oriol Gelf Glynn Vivian raglen fis o hyd o negeseuon cyfryngau cymdeithasol yn cynnwys gweithiau celf, ffilm a sain gan artistiaid benywaidd sydd wedi'u dangos eu gwaith o'r blaen yn yr oriel yn ogystal ag amlygu dwy arddangosfa gyfredol yn cynnwys artistiaid benywaidd o Gymru, Kathryn Ashill ac Anya Paintsil. Cyflwynodd Amgueddfa Abertawe ddeunydd ar-lein o'i harddangosfa yn 2018 yn edrych ar basio Deddf Cynrychiolaeth y Bobl 1918, a roddodd bleidleisiau i fenywod dros 30 oed ac mae hefyd yn postio vignettes menywod sy'n gysylltiedig â hanes yr amgueddfa ei hun. Defnyddiodd Gwasanaeth Llyfrgell Abertawe ei gyfrifon cyfryngau cymdeithasol i arddangos 10 llyfr y mae'n rhaid eu darllen gan awduron benywaidd neu am fenywod ysbrydoledig, ac roedd yn postio'n ddyddiol am fenywod dylanwadol o Abertawe a Chymru a llyfrau cysylltiedig o gasgliadau. Bu tîm Chwaraeon ac Iechyd y Cyngor hefyd yn proffilio enillwyr benywaidd o Wobrau Chwaraeon Abertawe y llynedd; tynnu sylw at y rhaglen Us Girls; a dathlu cyflawniadau hanesyddol menywod Abertawe mewn chwaraeon a gweithgarwch corfforol. Fe wnaeth gwasanaethau diwylliannol hefyd bostio blog am fenywod ysbrydoledig Abertawe gan gynnwys Amy Dillwyn, Emily Phipps, Clara Neal, Jessie Donaldson, y chwirydd Ace a Val Feld.

Dywedodd Aelod Cabinet Cymunedau Gwell Cyngor Abertawe, Louise Gibbard:

"Thema Diwrnod Rhyngwladol y Menywod eleni yw Dewis Herio ac mae yna lawer o ferched yn Abertawe sydd wedi gwneud yr union beth hynny. "Fel Cyngor rydym wedi ymrwymo i anrhydeddu a pharhau â'u gwaith. Trwy waith yr Hyb Trais yn y Cartref byddwn bob amser yn herio cam-drin yn y cartref a thrais yn erbyn menywod ac yn ystod y pandemig ni oedd y cyngor cyntaf yng Nghymru i ddatblygu sgwrsfot uwch-dechnoleg fel bod cefnogaeth ar gael 24/7. Rydym hefyd yn herio tlodi mislif yn Abertawe trwy ddarparu grantiau i fanciau bwyd a grwpiau cymunedol sy'n cael padiau, tamponau ac opsiynau y gellir eu haildefnyddio i'r rhai sydd eu hangen fel nad oes rhaid i unrhyw un ddiodeff y diffyg urddas o fynd heb yr eitemau hanfodol hyn. Rydym hefyd yn dadorchuddio plac glas yng nghanol y ddinas i anrhydeddu'r fenyw o

Abertawe, Jessie Donaldson, a deithiodd i America 170 mlynedd yn ôl lle bu'n ymladd yn ddewr ac yn herio caethwasiaeth."

6. Sylwadau i gloi

Ar y cyfan, er gwaethaf yr heriau a gyflwynwyd gan bandemig Covid-19 rydym wedi dechrau gwneud rhywfaint o gynnydd da mewn perthynas â gweithredu ein Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-24 newydd. Er bod rhai o'n gwasanaethau wedi'u stopio neu eu hatal dros dro o ganlyniad i'r pandemig gydag ail-drefnu gwasanaethau ac ailgyfeirio staff, mae ein hymateb i'r pandemig wedi arwain at nifer o ffyrdd heb eu cynllunio y gallem barhau â'n gwaith Cydraddoldeb mewn polisi ac arfer. Er bod rhywfaint o gynnydd da wedi'i wneud, bydd angen i ni ymgorffori Cydraddoldebau yn llawn yn ein dull o adfer a derbyn y negeseuon allweddol o'r dystiolaeth sy'n dod i'r amlwg wrth i ni ddechrau deall effaith Covid-19 yn llawnach ac effaith anghymesur Covid-19 ar bobl â nodweddion gwarchoddedig i wneud yn siŵr "nad oes unrhyw un yn cael ei adael ar ôl."